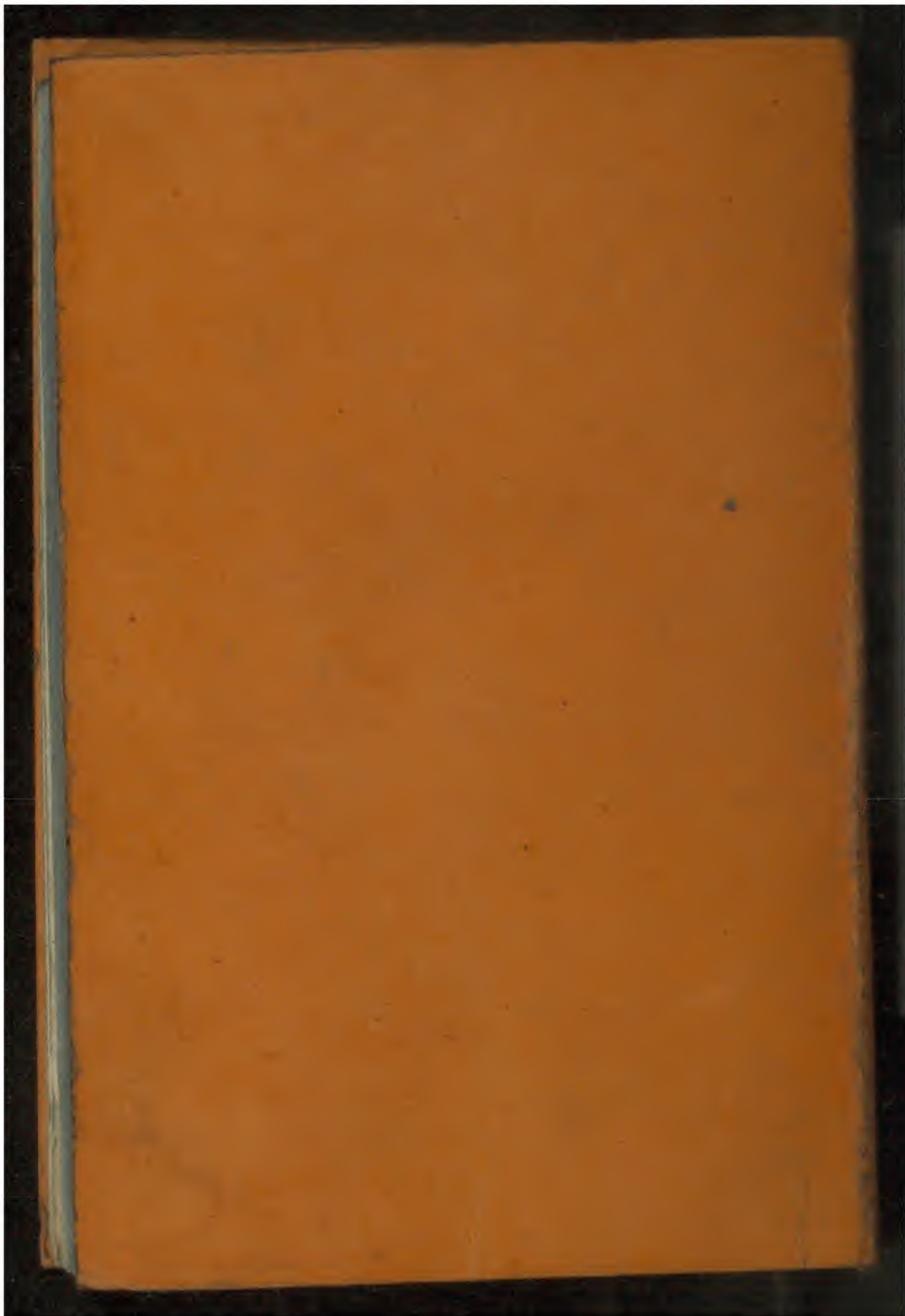

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2386/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2386/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2386/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2386/A

2386/A

DE MIRAB

BVS VITÆ HVMANÆ NA
ralia fundamenta Incipiunt.

LIPPIENTIBVS LVX INI
MICA EST.

D XIII

16/F

BEATISSIMO AC SANCTISSIMO
PAVLO. III. PONTIFICI MA
XIMO, Angelus fortius naturæ Inue
stigator foelicitatem cupit, Venetiis
die Vigesimo Octauo mēsis Au
gusti. M.D.XXXIII. 46872

 Homo, ut mihi uidetur, Beatissime
ac Sanctissime Pōtifex Paule, Inter
mundi creaturas dignissima est,
qm̄ omnia quæ In mundo sunt,
uirtute sua, ad ulū uitæ ducit, qua
propter, Sīguli homines, si propri
as uires, benefice, inter se exercerent, amice, pla
cide, & tranquille, quæcunq; bona sunt, una pos
siderent, Incommodaq; nulla forent, Sed cuncti
foelices euaderent, ex quo humana præstantia, In
ter præstantes in natura, sola eminet, Ignorantia
tamen ueri, mentes hominum adeo acriter in ua
sit, deprauauit, & in malitiam uertit, quod nil, nisi
Inuidiole, & malefice, miserabiles, tractant, qua
re, incommoda & mala, undiq; pullulant, calami
tates, passim influunt, & infœlicitas, generi hu
mano dominata est, quod si p̄cipū timor, horū
facta, non moderaret, sediciose, turbulēte, & po
pulariter, procederent, Inde q; erumnosi, In se
iplos, corruptionem agerēt, & miserabiliter, uitæ

terminum darent, Ideo principes porbem terrarum, dei uices gerūt, & ut dii, Inter homines, fauste, uenerandi sunt, præstantissimis, n. legibus, maleficos frenant, bonos tuentur, & populum seruant. quod si ueri cognitionem haberent, homines tunc se ipsos esse cognoscerēt, q̄re ea quæ humana natura potest, & quod ei impossibile est, apte discernerent, & quod unicuiq; conuenit, comprehenderēt, quapropter deum omnium bonorum causam timerent, diuinæq; auguste, & sancte colerent, Principes, dei uicarios, fauste, ueneraretur, amiceq; placide, & tranquille, simul uiuerēt ex quo fœlicitatem in medio continerent. Hæc ego minutatim in animo reuoluens, hunc libellum cōposui, In quo humana natura, tota, aperta luce apparet, uniuersas qm̄ corporis particulas demonstrat, qua etiam lege, e cibo, & potu, recreantur, apit, quidue boni, aut mali, siue ab intra, siue ab extra eueniat, eius causam patefacit, quantum ue potestatem humana industria usurpat, cū qua, bona accrescere, & mala temperare audet, uitamq; ad perfectionem ducere designat, reliquarum etiam naturas non despicit. Scientiarum insuper secretarum, & mirabilium artium, fundamenta insinuat, iccirco de mirabilibus uitæ humanæ naturalia fundamenta incipiunt, huius libelli titulus est, In quo clavis cum rationibus, & mani

festis cum expimentis, omnia digesta sunt, prop-
terea quod nulla authorum fides, In hoc, mihi
consona uisa est, cum usq; in hunc diem, In quo
hæc absoluo, aliqua scripturarum, e tot seculis trā-
scursis, quæ ad nos peruenit, de hac re, tam mira-
bili, & hominibus opportuna, ueritatem conti-
nere, nō inueni. Sed uanas opiniones, uariatis mo-
dis, ut mihi uidetur, solennes authores promulga-
runt. In deo Itaq; solo confisus, & ad ppetuas, &
inuariabiles, mundi leges, animaduertens, cum
opinionibus, graues, & intollerabiles insolentias
naturæ inferentibus, In acerrimū certamē, & ad
terribiles animi contentiones, me contuli. Ingre-
suq; primo, scientiam de natura humana, In tene-
bris oppressam, & in cœno uolitare deprehēdi,
quam, quo potui melius, ad lucem extraxi, ac ex-
purgauī, tuq; sanctitati, quæ eterni dei, uices ge-
rit, libandā esse, decreui. Nam si cum immortalī
sapientia tua, cū qua, mūdū ita mirifice gubernas
ingenii mei labores, Iudicati fuerint, immorta-
li æuo certe pmanebūt, q̄ Si cū illo magnifico
afflatu etiā, ut solet cū aliis, sãctitas tua, uires meas
reficiet, eo q̄ i calamitosīs incēdiis, miserā dæ Cor-
cyra, a turcis, cōsumptæ fuere, cōstanti, & alacri-
mēte, ad maiora, quæ anim⁹ cōcipit, uia facilis mi-
hi erit, q̄ propter, o, mūdi sapiētissime moderator
& spes tutissima Sapiētū, cū tali animo, q̄lē, ipse
de⁹ nūc afflabit, hūc libellū accipe digneris, uale.

Totius operis Index.

D E corpore humano, & eius motore, cū propriis particulis, caput.	1
Cum quo apparatu, pulsantis sanguinis opera, cum sole conuenit, caput.	.2
De receptaculis & spiramentis. caput.	.3
Cum quo apparatu, cibus, & potus, cibalisq; cumulus, cum operibus lunæ consonat, caput.	.4
De alimēti apparatu, & cibalis succi in membris processu, caput.	.5
De digestionē, caput.	.6
De facili digestionē, caput.	.7
De difficili digestionē, caput.	.8
De mediocri digestionē, caput.	.9
De apparatu digestionis, qui, in ore fit, in uentriculo, & in intestinis, caput,	10
Qua lege cibalis cumuli succus, per neruorum radículas ductus, uarios apparatus acquirit, caput,	.11
Qua ratione, cibalis cumuli succus, per arteriarū radículas ductus, uarios apparatus assumere cogitur. caput.	.12
Quo modo, cibalis cumuli succus, per uenarum radículas trahitur, Indeque differentes apparatus acquirit, caput,	.13
Quo ordine, cibalis cumuli succus, per sellificinas radículas hauritur, & uarietatem usurpat	

caput.	.14
Quo foedere, cibalis cumuli succus, per atrifici- nas radículas allicitur, & uarietatem assumit.	
caput.	.15
De bona, & mala digestionē, caput.	.16
De bona digestionē. caput.	.17
De mala digestionē. caput.	.18
De stellis fixis. caput.	.19
De lacteo cingulo. caput.	.20
De sole. caput.	.21
De luna. caput.	.22
De saturno. caput.	.23
De marte. caput.	.24
De Ioue. caput.	.25
De venere. caput.	.26
De mercurio. caput.	.27
De capite draconis. caput.	.28
De cauda draconis caput.	.29
De stellis fixis et uagis insimul. caput.	.30
Qua lege, per aliam, planete, digestionem gu- bernant. caput.	.31
De potestate sapientis. caput.	.32

B

DE CORPORE HUMANO

& eius motore, cum propriis, parti-
culis. caput.

Vicunq; calorem naturalē,
humanarum operationum
opificem esse excogitarūt,
nō secundum naturam, ut
mihi uidetur, loqui fuisse,
sed ad uulgarē sensum, po-
pulares uanitates protule-
runt, quoniam, ut magistra
rerum experientia probat, motus calorem gene-
rat, ideo ubi motus est, ibi calorē esse conuenit.
At corpus humanum, ut sensibus apparet, pro-
priis in receptaculis, pulsantē sanguinē, Inclusū
cōtinet, qui cœlitum cōuenientia ductus, eleua-
tione & depressione sua, quæcunq; in homine
sunt, perficit, & peruitæ terminos ducit, Sed cor-
pus humanū, unum quid est, e multis arborib;
extensis, uicissimq; implicatis, constitutus, quod
pulsantis sanguinis opera, uitam, sensus, & motū
cum discursu, possidet. Vnaquæq; tamen arbor,
radices habet quibus cibalem succum haurit, &
proprium humorem generat. Et truncum su-
stinet, ubi haustum humorem, ex omni parte cō-
eurrat. Fructiferos etiam ramos extendit, p quos

alimentum e trunco ascendens, ad fructus, distri-
bustus peruenit. Ex quo, radices. in corpore huma-
no, neruorum villi sunt, arteriarum, uenarum, &
similium, eo quod ab oris regione, a uentriculo,
ab intestinis, & ab aliis membris, cibalem succum
trahunt, proprium quoque humorem inde generant. parili
quoque ratione, trunci sunt, ubi cibalis cumuli ha-
ustus succus, undique laterum concurrit, & rami inde
emergunt. quare fructus in corpore humano, illa me-
bra esse apparerent, quae in racematis extremitatibus
exilium ramulorum e succo ascendente formata
sunt, quapropter neruorum radicae, quae ab
oris regione, cibalem succum trahunt, quemad-
modum, simplicium partium, membratim diui-
sio, indicat, illi villi sunt, qui simul congregati,
neruorum paria componunt, quae in cerebri pro-
pria ad truncum scilicet terminant, Vnde fructifici
rami emergunt, in quorum extremitatibus, ocu-
los procreant, & in naribus, papillata appendicula
ad odorationem generant, Cuius alimentum affluetia, p-
oculorum lacrimas, p- mucosam pituitam narium, &
p- palatum expellitur. Reliquae autem neruorum radicae
quae in uentriculo, in intestinis, & in aliis particu-
lis, terminant, cibalem succum inde trahunt qui, p-
neruorum paria ductus, ad spinam medullam, ad
truncum scilicet tendit, Spinalis uero medulla,
eo quod ab occipitis foramine, in olla capitis in

greditur, Vnde postea egredi non potest, necessa-
rio ibi cumulat, & cerebrum format, e quo,
fructiferi rami, exeunt, q, ad aures, auditū condūt
cuius alimentī affluentia, & p aures, in fordes con-
mutata, exit, & per gutturis regionem, in pituitā
densam uersa, descendit & expellitur, Arteriarū
quoq; radiculae, ab oris regione, a uentriculo, &
ab intestinis, uicatim extense, cibalem succū tra-
hunt, quem in pullantem sanguinem uertunt,
indeq; passim procedentes conueniunt, quare or-
dinatim augescunt, quousq; magnos truncos cō-
stituunt, quorum ramuli, cum ramulis uenarum
uariatis modis complicati, casulam, & cor, textūt.
Vnde postea radiculæ, & trunci, emergunt, qui
in ramos, & ramulos, diuisi, ualidam septi mem-
branam, quam, transuersum septum dicunt, &
pulmones, formant, reliqui autē similiter distri-
buti, pectorum corpus diffusi, serpunt, & uitalē
auram impartunt, quare, pulmones, eleuatione
& depressione, cor, mouent, & reliquas arte-
rias urgēt, quæ, pariter, continuum motum in mē-
bris exercent. Hac itaq; eleuatione & depressiōe,
ut mihi uidetur, cibalis cumuli succus, extrahitur
Ex quo sæx formatur, & expellitur, urina ex-
primitur, muccosa pituitas, & concreta, descen-
dit, humores generantur, particulæ reficiuntur,
redundans materia expellitur, uitalia flamina ad

esse ueniunt, unde spiritus animalis originē ducit,
operationes usum faciūt, & harum lāsiones, no-
cumenta, uel ægritudines, accedunt, & recedunt.
Venarum, etiam radiculae, ab oris regione, a uen-
triculo, & ab intestinis, incipiunt, cibalemq; suc-
cum inde trahunt, & ignauū sanguinem formāt
quæ uicatim extensæ, passim se coniungunt, &
maiores fiunt, quousq; in iecoris concavo, una
cōueniūt, & truncū, quē portā dicūt, cōstituunt,
cuius tenuissimi ramuli racemati, una cum radi-
culis arteriarum irretiti, & implicati, Iecur, con-
dunt, unde radiculae postea surgunt, quæ uicatim
se coniungunt, passim itaq; procedentes, semper
maiores euadunt, donec vna factæ, magnū uenæ
truncum, Ingibbo, producunt, qui, in ramos, &
ramulos, diuisus, sanguineq; onustus, cū arteriis,
pariter se diffundit, quare, in membris serpit, &
pulsanti sanguini, subsidium fert, cuius racemo,
sæ extremitates, renum, & carnis essentiam, com-
ponunt. Felliſcinarum quoq; radiculae, e uentri-
culi fundo, a ieiuno, & a gracili, cibalem loccum
trahunt, indeq; fel generāt, quæ uicatim conium-
etæ, passim, maiores fiunt, in dextram semper pro-
cedentes, quousq; una factæ, in iecoris concavo,
truncum formant, In cuius extremo, folliculū
texunt, in quo, fel seruatur, & magis accenditur,
vnde acutum omne, quod cum humoribus in-

corpore feruet, pungit, irritat, & stimulat, aut
e croceato, v'l uiridi, partes, maculat, receptaculo-
rum depreſſione, per has radículas effunditur, cū
cibaliq; cumulo imiſcetur, & i particulis poſtea,
ſimul cōcurrit. Atræ ficinæ etiā radiculæ, e ſupna
ragione uentriculi extenſæ, cibalem ſuccum ad
ſe alliciunt, quem in atrum humorem uertunt,
quæ, quoniam uicacim coniunguntur, & ad le-
uā tēdunt, ſemp maiores fiunt, donec una factæ,
truncum conſtituunt, e quo fructifici rami ſur-
gunt, qui poſtea racemati, arteriarum beneficio,
quæ, eleuatione & depreſſione, continuum mo-
tum impartiunt, lienem condunt, unde, acetosū
omne, tenebroſum, & maleficum, quod cum
humoribus curſat, turbat, & terret, turgentibus
his radículis, receptaculorum depreſſione, effun-
ditur, cū cibaliq; cumulo immiſcetur, & in parti-
culis una poſtea ducitur, quas alterat, & inſicit.
Vt igitur apparet, harum arborum, uiciſſim, ple-
xæ partes, humanū corpus, mirifice componūt,
mirificamq; authoris poteſtatem, ſolertiam, &
curam, præle ferunt. Qua tamē lege, cibalem ſuc-
cum hauriunt, uariatiſq; modis, per differentes
apparatus, illum poſtea uariant, ut numinū mo-
derator mihi aſſabit, ordinatim aperiam.

Quo apparatu, pulsantis sanguinis opera, cū
Sole conuenit, caput.

SOL, generationis pater, & mundi, perpetuus
moderator, Scientiarumq; , & artium, uerus
author, quatuor coeli plagas, preualere, aperte,
nobis insinuat, reliq; uero, multo inferiores esse,
indeq; uires assumere, experientia approbante,
speculantibus indicat, propterea quod cum in
ortu est, tenebras expellit, & diem facit, in occasu
uero cum immergitur, lucem occultat, & , noc
tem inducit. cum autem supra medium regionis
percurrit, undiq; laterum, & expedite, lumē suū
diffundit. in opposito deniq; , cum attingit, lucē
suam, penitus, abscondit, ex quo, anguli recti, in
ter alios angulos, maiestatem usurpant, quare, ex
accessu ad illos, & e recessu ab illis, uires, & calo
res, per orbem terrarū, solares radii, influunt. An
ni præterea circulum, ī quo, omnis generatio fit,
simili ratione, in quatuor ualidas partes, distin
guit. quare pulsans sanguis qui propriis ī recepta
culis mouetur, e consimili processu, solaris im
perii, uices gerit, agitatione etenim continua, in
quatuor ualidas plagas, maiestatem suam, Impar
tit, nam, sicut sol ab ortu percurrent, ad medium
regionis accedit, & sursum trahit, ita pulsans san
guis, una cum receptaculis sursum se eleuat, &
a tergo, ut ab ortu, se dirigit, & haurit, deorsum

postea, cum se deprimat, ut sol ad coeli inum, per occidentis plagam descendit, & ante se impellit, per spiramenta uero reliqua eo quod non ita potenter agit, leni opera, trahit, & urget. Ex quo, ut sol in orbe suo, per quatuor plagas, omnem generationem dirigit, ita pulsans sanguis, receptaculorum eleuatione & depressione, quaecumque in corpore fiunt, in quatuor absoluit,

De receptaculis, & spiramentis, caput. 3

VT magistra rerum experientia docet, locorum dissimilitudo per orbem terrarum, solis effectus, passim, differe compellit, parili ratione, In corpore humano, locorum uarietas, pulsantis sanguinis opera, uariat. pulsans quoniam sanguis, in locis amplissimis, undique, fusa, & late, una concurrit, ubi robore copiarum, fortiter, imperium exercet. in angustissimis autem receptaculis, eo quod pulsans sanguis, cum penuria inuenitur, diminutam potestatem, ibi, uersare oportet, in intermediis uero, mediocriter se habet. Rectitudo praeterea, & obliquitas, necessario, uarietatem affert, in receptaculis quoniam directis, pulsans sanguis, prorsus, & expeditus, accedit & recedit, semper, At in obliquis, quoniam receptaculorum anfractus, pulsantis sanguinis uolentiam, obuiant, resistunt, & aduersantur, ex quo, pulsans sanguis, flectitur, torquetur, & obtunditur, diminutam igitur potestate,

statē, ibi exercere, contuenit Hoc ipsum, designa-
tio sanguine, ratio, monet. Et quoniam, ut appa-
ret, radiculae & ramuli, quanto plus, ad truncos
accedunt, tanto maiores, euadunt, cum itaq; trū-
cum condunt, harum partes, radicularum, & ra-
mularum particulas, longe, superant, ideo uil-
li extensi, qui a radiculis incipiunt, & ad ramulo-
rum extremitates terminant, parili ratione, pro-
cedunt. Extremorum igitur uillorum particulae,
reliquas, minoritate, excellunt, quare, spiramenta,
eo quod e uillorum textura, formantur, iusta ho-
rum apparatus, ut sint, conuenit, ultima itaq; spi-
ramenta, arctissima esse, oportet, de interstitiis enā,
inter cōcauum, & conuexum tunicae, contentis,
eadem ratio est, quoniam, quanto maiora recep-
tacula sunt, tanto, dimensio quae a concavo ad
conuexum est, maioritatem habet. Et quanto mi-
nora fuerint, tanto, dimensio, minoritatem susti-
net. Eadē quoq; lege. Receptacula, magis dura,
uel minus firma euadunt, At magis dura, ad eleua-
tionem, & de pressionem, minus apta sunt. Mi-
nus uero firma, ad eleuationem, & de pressionem
cum maiori aptitudine concurrunt. Receptacu-
lorum deniq; spiramenta, ex quo, quanto plus ab
intra recedunt, tātō magis pressa, & angusta fiūt,
Et quanto plus, ad intra, accedunt, tanto magis,
dilatantur, rerum ingressum, facilius, quam egres-

C

sum, parant. Quare, si i una tunica fuerint, ea quæ
igredere, uel egredere, habēt. Si pliciter pcedūt.
Si quidem in duplici tunica concurrunt, ea quæ
immergi, uel emergere debent, uarietatem susti-
nent, nam, intrinseca tunica, latiora spiramenta
possidet, eo quod, ad intra, plus accedunt, in extri-
seca uero, magis angusta sunt, quoniam, ab intra,
plus. recedunt. Intrinsecæ itaq; tunicæ spiramēta,
pullantis sanguinis, uolentiam quam obuiant,
frangunt, q̄re, extrinsecæ, fractā potestātē, quā ab
intra recipiunt, stringunt, cōprimūt, & retinēt.

Quo apparatu, cibus, & potus, cibalisq;
cumulus, cum operibus lunæ
consonat, caput. 4

Solis affecla luna, quoniam, uniuersæ genera-
tionis, mater est, & operola nutrix, nam, uires
undiq; ad se rapit, & concipit, communiaq; ali-
menta, generatis, parat, coelitem sedes, aliquādo,
facile, discurrit, nonunquam, cum difficultate
prosequitur, interdum, temperate, per has ince-
dit, rerum alimoniam, cum tali conuenientia, ne-
cessario, exercet. Cum uero lumina stellarum,
cum luce sua miscet, beneficam, uel maleficam
potestatem colligit, & influit, euentaq; in rebus,
parili ratione inducit, quapropter, cibus & potus
ex quo, i corpore humano, lunæ uices gerit, sumptu
natura, aliquando, facile, in membris peruenit,

non unquam, cum difficultate, distribuitur, & interdum, per particulas, moderate labitur. Mandibularum præterea eleuatione, & depressione, quemadmodū, luna, cū stellis, cōmiscetur, ita, uariis modis, cū saliuā, cibis & potus, cōponitur, fermetur, & in cumulum uertitur. Cuius succus, cum per differentes ductus trahitur, uarias, & differentes impressiones, necessario acquirit, unde, humorum differentia euenit, particulae alimonia assumunt, & spiritus, procreationem consequuntur, quam, bonam, uel malam, aut temperatam esse, oportet.

De alimenti apparatu, & cibalis succi,
in membris processu, caput. s

Alimentum, cum primum manditur, mandibularum eleuatione, & depressione, dentibus frangitur, cum saliuāq; commiscetur, & molitur, gutturis postea motu, paulatim, ad uentriculum descendit, in quo, beneficio eius quod bibitur, magis liquecit, temperatur, & in cumulum deuenit. At saliuā, ut tangentibus apparet, subtilis, & glutinosa est, leuis etiam, quoniam, in superficie aquæ posita, natat, cibali igitur cumulo immista, quas tangit particulas. una glutinat, subtilitateq; penetrantes facit, & cum leuitate sua, agiles & undiq; tractabiles constituit. Cibalis itaq; aceruus, tali ratione paratus, receptaculorum ele

C ii

uatione, & depressione, continua, ex omni parte
facile trahitur, & eleuatur, receptaculorū igitur
uallo, materia undiq; agitata, in medio, resistere
conuenit, ex quo feruefcit, bullit, & magis ferme
ratur. Hinc quod tenuiffimum est, per angustifi
mas radículas, in uentriculi texturam penetrat, do
nec replete partes, intus & extra tumescunt, qua
re, grauedine præssæ, angustæ partes obtundun
tur, iccirco sorbillare remittunt, inferioris tunc
regionis, pullantis sanguinis receptacula, eleua
tionis motu, nullo repugnante, ad duodenū inte
stinum, minutatim, cibalem cumulum descende
re cogunt, in quo, circūdantes radiculæ, lubrilio
res particulas quas attingere possunt, ad se allici
unt, uicatimq; postea, de proximo, ad proximū,
simili ratione penetrant, quouq; tumefactæ an
gustæ partes, parili ordine obtundūtur, quapro
pter, alimenti fluens materia, nullo retinente, des
cendit, hinc de intestino, ad intestinum, trahitur,
ordinatimq; sorbetur, dissipatur, & extenuatur,
quatenus ad rectum intestinum deuenit, quem
stimulat, & sic expellitur, tali ordine, ut mihi ui
detur, nutrimentu apparatus, cum abore, In uen
triculum & in intestinis descendit, per radículas
& radicularum interualla, ad truncos ducitur, ac
de membro ad membrum geritur, quoad ulti
mam superficiem ductus, egreditur, & nutrire

desinit. qui quidem alimenti processus, eo quod,
de particula, in particulam, semper ultra geritur
& uarietatem acquirit, digestio nominatur, de di
gestionem igitur sermonem in medium ducere, sa
tis consonum mihi nunc apparet.

De digestionem, caput. 6

Digestio, ut apparet, est alimenti In membris
distributio, uel impartitio, quæ particulis.
alimoniam præbet, quæ, quoniam aliquando faci
le perficitur, interdum cum difficultate absolui
tur, & nonnunquam, mediocritatem sustinet, di
gestionis species, tres esse, oportet.

De facili digestionem, caput. 7

Facilis igitur digestio, est illa, in qua, cibalis
cumuli iuccus, facili opera, in membris per
uenit, quæ, si cum potenti motore, & uia expedi
ta, fuerit, in cibo, & potu facili, deprehenditur.
Facilis uero cibus, & potus, est, qui, seccum faci
litatis causam ducit. Nam, tenuis cibus, & potus,
permeatus, cum facilitate labitur. Leuis item
eo quod, facile, se aleuari permittit, faciliq; opera,
In particulis accedit. Rarus quoq; & facile sepa
rabilis, quoniam facile dissipatur, facile, in parti
culis peruenit. Acer præterea, ex quo, expedite ali
menta penetrare facit, expedite etiam in mébris
duci, se permittit. Et qui aperiendi uim habet, an
gustos meatus dilatat, quare, facile, uia sibi parat.

Demum qui spirituum copiam possidet, facile mouendi, in se, commoditatem ducit, facile igitur in membris transit.

De difficili digestionē, caput. 8

Difficilis quoque digestio, est illa, in qua, cibalis cumuli succus, difficili opera, in membris trahitur, quæ, si cum potenti motore, & uia expedita, fuerit, in cibo, & potu, difficili, inuenitur. quare, cibus, & potus difficilis, est ille, qui, secum, difficultatis causam ducit, quoniam, crassus & dens cibus, & potus, per angusta spiramenta, difficile penetrare potest. Grauis etiam & ponderosus, eo quod difficile subleuatur, difficili opera, in membris, duci se permittit. Vilcosus præterea & tenax, ex quo per interstitia uiarum adhæret, difficile in particulis torquetur. Oleolum quoque & pingue, propterea quod particulas relaxat, molliat, & exoluit, difficile, ad terminum peruenit. Et qui costringendi uim possidet, quoniam angustos meatus, angustiores facit, difficilem uiam sibi parat. Sic etiam uentolus, eo quod ante quam penetret e uento, radículas implet, locis igitur repletis, difficile ingredi potest. Qui denique humorem aliquem ad se trahere, uim habet, ex quo, cum in membris se introduci incipit, illum quem trahit, tunc egredi cogit, sibi quoque obuius fit, quapropter, qui trahit, & qui trahitur, in officiis pariter conueniunt,

vicissimq; pugnant, ideo, trahens, difficile in
gressum sibi acquirit.

De mediocri digestionē, caput. 9

Mediocris etiam digestio, est illa, in qua, ciba-
lis cumuli succus, mediocri opera, in mem-
bris geritur, quæ, si cum potenti motore, & uia
expedita fuerit, in cibo, & potu, mediocris sub-
stantiæ, conuenit. Substantia uero mediocris, est
illa, quæ, inter extrema notata, mediocritatem
seruat.

De apparatu digestionis, qui in ore fit, In uentri-
culo, & in intestinis, caput. 10

Cum cibus ad os ingreditur, & mandibularū
elevatione, & depressione, conteritur, cum
salua commiscetur, ex quo molitur, & fermen-
tescit. Salua namq; de sublingua egreditur, qua
propter, circundantium qualitatū potestates
usurpat, quoniam, liquidum unum quodq; facul-
tates quas inuenit, unde manat, secum ducit, fluē-
tes etenim aquæ, ut magistra rerum experientia
ostendit, iusta locorum differentias, naturam ua-
riant, quare, salæ quedam, sulfureæ nonnullæ, alu-
minosæ, complures, & aliæ, huiusmodi inuentæ
sunt. lingua uero, & quæ circa ipsam continetur,
glutinosa, & unctuosam, siue pinguem naturā
possident, glutinosas igitur, & pingues uires, sal-
ua usurpat, quæ postea, uigorosi seminis faculta-

rem exercet, eo quod, serpentum saliuā, rabidi ca-
nis, arachneorum, & aliorum uirulentorum,
huiusmodi uires habere, duce experimento, de-
prehendimus, horum. n. minima saliuæ pars, hu-
mores, & membra quæ tangit, potestate sua, ita
inficit, quod modico temporis interuallo, ad ui-
rus, omnia commutat, quare, saliuā, cum uiscosa
& pingui natura sua, cibum, & potum, e uiscoso
& pingui, fermētat. Cum igitur, cibus, & potus,
una cum saliuā, in uentriculo concurrit, magis
permiscetur, & liquidum aceruū, simul faciūt,
ubi, agitatione continua, albescere oportet, ut in
similibus, experientia ostendit, Nam, coctus, mel
& uiscosus quicunq; liquor, continua agitatione
albescit. Albus itaq; uiscidus, & pinguis, alimenti
cumulus, cum a uentriculo egreditur, & per duo-
denum intestinum, per ieunum, & per longum,
siue circum uolutum, ducitur, cum felle ibi con-
currente, immiscetur, ideo album suum, cum fel-
le maculat, Et quoniā ī tali processu, sorbillantes
radiculæ, illum undiq; circūdant, tenuiorem suc-
cum, passim inde trahunt, ordinatim igitur dis-
currens cumulus extenuatur, Ex quo, magis, atq;
magis, semper densescit, donec expulsus egredi-
tur. Huius autem acerui liquidæ partes, eo quod,
receptaculorum continua agitatione mouentur
motum uniuersalem, siue regiū, lectantur, unde,
vniuersalem

uniuersalem, uel cōmunem moderantiam, simul
ducunt, quæ semper eandem stabilitatem seruat,
& generationem tuetur, ut aquæ fontium, fluui-
orum, & maris, aperte ostendunt. Cumq; particu-
læ ad maiores ductus perueniūt, propterea quod
passim densescunt & grauedinosæ fiunt, ad uni-
uersali & regio motu deficiunt, quare, seditiose,
turbulente, & populariter, euadunt, quæ, quanto
plus, ad intestini centrum accedunt, tanto magis
a cōmuni, & regio motu, dissentiūt. Et quoniā
per intervalla, he particulæ, differunt, motu dif-
formi, & populari, ut agitentur, oportet, quæ qui-
dem agitatio, in re humida, putredinem generat,
& corruptionem, quæ fetorem inducit, ut ipse
feces, de se, aperte, testimonium ferunt.

Qua lege, cibalis cumuli succus, perner-
uorum radículas ductus, uarios appa-
tus acquirit, caput. 11

RE igitur ita se habente, cum primum, cibus
ad os ingreditur, & dentibus conteritur,
cum salua commiscetur, molliet, temperatur, &
fermentescit, ex quo, particulæ, tenuiores, leuio-
res, ac magis penetrabiles euadunt, quapropter,
sursum, facile uaporant, sursum igitur facile tra-
huntur, quare, tenaciores particulæ, perneruorū
radículas, ad cerebrum, facile Ascendūt. Etenim
perspicuū est, quod ciborum, & potuū sapores,

D

in eodem fere temporis puncto, ab ore, ad cerebrum penetrant, ideo, distinte, animus hos discernit. Sed sine particula saporem sustinente, hoc esse non potest, tenuissima igitur alimenti particula, ab ore, per neruorum radículas, quam primum ad cerebrum perueniunt. Pituita etiam spissa, quæ, in mane, a cerebro, in gutture descendere consuevit, spuendiq; conatu, hominem, uehementer angit, cum, cibo, & potus, assumitur, ordinatim liquefcere incipit, & cum maiori copia, ac facile spuitur. Et corpora exercitatione debilitata, cibo, & potu, assumpto, continuo, neruorum vires redimunt. Cibo etiam & potu assumpto, in aliquibus, continuo, mens hebescit, & sensus, obtunduntur. Præterea, cibo & potu assumpto, quibus uomere consuetum est, Si animales vires, inde, tam cito, non reficerentur, per annos, ut uideatur, uitam, ducere non possent. Subtilissimus igitur alimenti succus, ab ore per neruorum radículas, quamprimum, ad cerebrum trahitur. Cibalis itaq; succus, cum per has angustissimas uias, ducitur, glutinosiores tunc particulae quæ per iuncta loca transeunt, passim adhærent, ubi, agitatione continua, albescent, & neruorum substantiam redimunt, e glutinoso. n. tenaces euadunt, & e pingui, quod etiam seruant, flexibiles fiunt. Ex quo, cibalis succus per neruorum, radículas

ad truncos procedens, tenaciores particu-
las passim adhaerentes relinquit, quare, quo-
usque ad cerebri proram attingit, semper ordina-
tim magis purus accedit. Cuius aquosum, rece-
ptaculorum depressione impellente, per cauos
neruos, ad orbitam oculorum torquetur, ubi
cum humoribus in uentis, minutatim comistus,
in liquorem uertitur, qui quoniam clarus est,
pinguedinis etiam beneficio, pellucet, quare fi-
guras obiectas, & colores in aere contiguo im-
pressos, perspicue, representat, Hinc oculorum
qualitates, prora cerebri dispositiones, aperte,
manifestant. Cuius alimenti affluentia, per lachri-
mas expelli consuevit, pingues uero particulae,
que intermediae sunt, in ipsa prora resident, ubi,
agitatione continua albescunt, & cerebri naturam
assumunt. Et quoniam cerebri prora, ad narium
colatoria, totidem papillas extendit, hanc mollem
& teneram naturam possidentes, unde odoratus,
per uapores, cum aere ibi ascendente, celebratur,
alimenti exuberantiam, per has etiam papillas,
ad nares, & ad palatum, in muccosam pituitam
uersam impellit, quae si secundum quod conue-
nit, ex purgatur, sanitas inde permanet, Si uero ut
non conuenit, nocumenta, siue aegritudines.
& laesionum species, inducere consuevit. Cibalis
etiam cumuli succus qui per reliquas neruorum

radiculas ad spinæ medullam ascendit, eo quod
per angustissima spiramenta radicularum ingres-
sum habet, glutinolas particulas per ieiuna loca
adhærentes, passim, relinquit, receptaculorum
igitur agitatione continua, albescent, & neruo-
rum substantiam assumunt, ideo nervi albi sūt
partiumq; viscositate, tenaces fiunt, que quoniā
e pingui aliquid seruant, flexibilem potestatem
ducunt, Cuius aquosæ particulæ, eo quod longa
neruorum exercitatione consumptæ fuere, pau-
culæ sunt, intermediae autē quoniā pingue natu-
ram habent, facile labuntur, nullibi igitur adhæ-
rere possunt, receptaculorum itaq; depressione
cogente, ultra ut procedant, conuenit, quousq;
ad spinæ medullam, ductæ, perueniunt, in qua re-
ceptaculorum agitatione continua albescent, &
medullæ formam acquirunt, quæ quoniam per
foramen occipitis, in ollam capitis ingreditur,
continuato successore, pars, partē impellit, cere-
brumq; recreat et format, ideo talem spectaculū
ibi seruat, qualem, concreta, mollis, & habilis ma-
teria, in concauo aliquo, per foramen impulsæ, &
in unum coacta, figurare solet. Cuius affluentes
particulæ, eo quod in longa neruorum exercita-
tione, extenuate fuere, paucae superant, quarum
quæ præpingues sunt, quoniam leuem naturam
possident, receptaculorū agitatione continua,

fursū eleuantur, & per aures, infordes conuersæ
expelluntur, quæ quoniam cū felle permixtæ fue
rūt, croceatum colorem præse ferunt. dense uero
& tenaces, in concretam pituitam commutatæ,
receptaculorum depressione, pergutturis regio
nem sensim impelluntur, quare descendunt, in
deq; in pectore, in uentriculo, & in intestinis, cō
currunt, ex quo cum humore quem attingunt,
commilcentur, unaq; fiunt, & naturam simul du
cunt Vnde uariæ humorum cōpositiones emer
gunt, & complexionum uarietas apparet, quæ
mirabiles effectus in corpore producit, Cūq; ad
inferiora intestina deueniunt, mucosam eorum
pinguedinem redimūt. Vt igitur apparet, e uario
alimenti apparatu, differentiū humorū redundā
tia, a cerebro effluit, quæ si inepte ducatur, offen
siones, incommoda, siue ægritudines, & læsiones
inde sequi consueuerunt, quæ e propriis notis no
mina assumunt.

Qua ratione, cibalis cumuli succus, per arteriarū
radiculas ductus, uarios apparatus
assumere cogitur, cap. 12

ALimēti rursū particula, quæ, ab oris regiōe, e
uētriculo, & ab ītestinis, a iecore, a liene, a re
nibus, & ab unaquaq; particularū, arteriarum ra
diculæ ad se alliciunt, cum pulsanti sanguine mis
cent, continuaq; agitatione temperant, & in ru

borē uertunt, nam ab arte, uiscida materia, simili
ratione parata, moderateq; concocta, necessario
rubescit, ut in lacte cum croco temperato & in
præfluentibus ferculis, ita mistis, magistra rerum
experientia ostendit. In dulcedinem quoq; illas
commutant, quoniā agitatio temperata, hoc ip
sum facere in similibus consuevit, Acerbinamq;
fructus, e temperata solis agitatione, maturescunt,
& dulcem saporem acquirunt. Cibalis itaq; succi
particulæ, intra arteriarum radículas, ut sensus
discernit, in pulsantem humorem, rubeum,
& dulcem, commutantur, qui quidem humor,
sanguis nominatur, eo quod intra arterias, per
membra, sicut Anguis titillat, & serpit, non iniu
ria igitur si has radículas sanguificinas appello.
Pulsans igitur sanguis, est cibalis cumuli tenuis il
le succus, qui, intra arteriarum radículas haustus,
rubeum colorem, & dulcem saporem accepit,
per membraq; titillat, & serpit, qui cum per te
nues arterias, quæ circa intestina uoluuntur, spirat,
præpingues particulas, eo quod leuem naturā ha
bent, agitatione continua, minutatim, segregat,
& sursum eleuat, ut in lacte, longa agitatio, facere
consuevit, præpingues namq; particulas, ordina
tim separat, ad superficiemq; ducit, inspissat, & in
butirum uertit, Et quoniā præpingues particulæ,
leuē & lenē naturā ducūt, cū receptacula turgēt,

& cōprimuntur, per spiramenta primæ tunicæ,
necessario impelluntur, ubi uiolentia aperte fran-
gitur, cumq; ad secundam perueniunt, quæ angu-
stiores meatus habet, fracta potestas, minori cum
impetu ducit, iccirco coarcentur, quare, cōtinua-
to luccessore, congeries fit, agitatione deniq; per-
seuerante, albescent, extenuantur, concreteq; fiūt
& pinguedinis formam assumunt. Et quoniā re-
ceptaculorū depressio undiq; impellit, undiq; la-
terū adipem generat, & ut uestimētū, tenues arte-
rias, ex omni parte circūdat, cuius aquosum quo-
niam nulla impeditioe torquetur, depressione
cogente, facile uaporat, & finitimas quas tangit
partes, humentes reddit. Reliquæ uero quæ inde
labuntur, depressione impellente, ad truncū una
conueniunt, quarum, aliæ ad casulam, & aliæ ad
cor, distributæ concurrunt. Harum autem quæ
ad casulam perueniunt, quæ magis aquosæ sunt,
impetu cogente, intus, & extra, uaporant, Sed
quæ intra impelluntur, eo quod inde egredi non
possunt, uicissim se adglomerant, quare, congre-
gatione facta, in liquorem torquentur, rursumq;
uaporant, & cor humectant. quæ uero foras inde
emanant, continuato uapore, a pulmonibus tra-
huntur, unde pulmones humentes fiunt, & eorū
mollitudinem tuentur, tum inde particulæ, ordi-
natim, aliæ in spiritalē fistulam, per oris regionē

respirando uaporant, ut in frigida aeris constitur
tione, manifeste, per os, & per nares, exire uidentur.
aliaque in gutture ductae, particulas replent, & mol
liunt, receptaculorum postea depreSSIONE, ad la
liuæ loca impelluntur, & circumstantium quilita
rum uires, unde transeunt, una ducunt, saliaque
essentiam redimunt. Aquosae tamen ille particulae,
quae, meatuum repletionem, tam cito, in pulmonib
us penetrare nequeunt, receptaculorum impul
sione cogente, in concauo pectoris, circumuolu
untur, quare dispersae particulae, una complican
tur, & ordinatim maiores fiunt, idcirco, magis,
atque magis grauidinosae factae, guttatim in liquo
rem descendunt, In concauo igitur pectoris con
gregatae, aquosum humorem, redundare faciunt.
Vnde rursum, in uaporem eleuantur, & pulmo
nes humentes reddunt, quae quidem, si ut conuenit
perseuerant, sanitas inde in corpore est, quod si cum
penuria fuerit, tunc pulmones, continua agitatio
ne, extenuantur, Ex quo corpus exiccatur, & lan
guet. Praepingues autem particulae, propterea quod
leuem naturam possident, continuo impetu agi
tatae, circum, circa ramulos eleuantur, quae, inter
duas tunicas ramulorum coaceruatae, albescunt,
extenuantur, & pinguedinem redimunt, calulaeque
formam sustinent. Reliquae tamen aliae, intra per
ramulos distributae, impulsione cogente, corpe
sunt,

runt, quarū quæ præpingues sunt, quoniā earum
leuitas præualet, receptaculorū depressiōe, circū,
circa ramulos eleuātur, quæ iter duas tunicas con
gregatæ, albescūt, extenuātur, & pinguedinis for
mam, in supremo cordis, assumūt. At depuratæ
particulæ quæ relinquuntur, cōtinuo raptu, cor,
ad se allicit, quarū aliæ, per arctissimos meatus,
intus in spiritalem cellam, & aliæ extra in calulā
impelluntur, quare magis purificate, in aeream
naturam commutantur, ex quo uitalē auram spi
rant, quæ quoniā glutinosæ sunt, una glutinatæ
fluunt, & quoniā pinguedinis aliquid seruant, lu
bricam naturā ducunt, iccirco necubi adhærēt,
& fluendi agilitatem consequūtur, qua propter,
in membris facile penetrant, & quocunq; attingunt,
pullantem motum, uel spirantem, unde uita
est, impartunt, iccirco, spiritus uitales, he parti
culæ, nominatæ sunt. Sunt itaq; spiritus uitales,
pullantis sanguinis ille depuratæ particulæ, quæ
per arctissimos cordis meatus, intus in spiritalem
cellam, & extra in calulam ductæ, in aereamq; na
turam commutatæ, quocunq; attingunt, uitalē
aurā spirant. Horū igitur spiritū, illa pars, quæ
in cerebro, per arterias distributa, peruenit, pro
pterea quod lubricā potestaté habet, receptaculo
rū depressiōe impellente, per arctissima spiramē
ta minutatim, egredi conuenit, quare, magis ex
E

purgatur, & naturā uere perspicuā assumit, quæ
postea agitatione perseuerāte, lucē, & fulgorem,
acquirat, e conflictu nāq; & tritu partiū, quoniā
aliquam pinguedinem seruat, lux ibi generatur,
ut in similibus experiētia docet, capilli. n. sordidi,
Si in obscuro loco supra frontem inclinati, uelo
ciq; tractu pexi sint, aperte, lucem emittere uidē
tur. In oculis etiam uiolēta percussio, manifesto,
fulgorem inducit. Hoc ipsum, in reliquis, consi
derantibus apparet. Qui quidem ita illuminatus,
eo quod coelestis & diuinæ animæ seruitia mini
strat, spiritus animalis nucupatur, nam per uari
as organorū dispositiones cōstitutus, inclusas &
extrinsecas rerū qualitates, per tactus receptaculo
rū, discernit, & animæ offert. Etenim, figuræ, &
colores, in extrinseco corporū permanent, cum
itaq; in aere illuminato fuerint, necessario ipsum
variant, quod si aer ita uariatus, uisus aciem tetige
rit, inclusi spiritus, lux & perspicuitas, e cognato
lumine uariato, tunc uariari conuenit, quæ uaria
tio, uisionē iducit. Corporū præterea tenuissimæ
particulæ quæ ab itra, ī aere uaporāt, ppter eaq; in
clusas rerū qualitates ducūt, Si ad nares penetrāt,
& ad spiritus receptacula perueniunt, propriis
qualitatibus illa afficiūt, & variant, Sed recepta
cula affecta, & uariata, huius commotiones, affi
ciunt, & variant, quam uarietatem, hic spiritus

qui natura purus est, per odoratum in anima re-
presentat. Mollitudo quoq; & durities, lenitas,
& asperitas, caliditas, & frigiditas, & huiusmodi
qualitates quecunq; sunt, Si a tactu inueniuntur, ad
harum differentias, receptaculorum pulsus tunc differ-
re oportet, spirituumq; puritatem, uarietate distingue-
re, ac in agitatione differentiam inducere con-
uenit, quam, anima cum spiritu alligata, per tactum
discernit. Sapores item, ex quo in lingua penetrant
& propriis qualitatibus receptacula afficiunt, rece-
ptacula uero affecta, pulsanter hunc spiritum, cum pu-
ritate sua, uariare compellunt, quam uarietatem a gu-
stu, spiritu intermedio, anima comprehendit. Corpo-
rum deniq; uicissim percussiones, unde soni fiunt,
propterea quod uariatis modis aerem percutiunt,
& impellunt, Si inde pulsus aer, per aures ingredi-
tur, & receptacula illa percutit, uariatis modis,
receptaculorum pulsationes, ac spiritus puritatem
torquet, & uariat, quam uarietatem, auditu inter-
cessore, anima percipit. quarum impressionum, illa
quæ cum spiritu magis consona est, delectationem
generat, & quæ ab eo dissentit, fastidium inducit.
quare spiritus animalis, ut experientia probat, de-
lectationem sequitur, & fastidium abhorret, Sed de-
lectatio, & fastidium, ad discursum animam trahit,
unde moto spiritu, consonantia membra quæ ad
imperium animæ pertinent, illico mouentur. qui

Quidē spiritus, quanto vitales auras puritate superat, tanto uolūtaria opera, naturales actiones uincit, ideo, e cibo, & potu, quoniā is uolūtaria opera assumitur, citius neruorū radiculæ, quam arteriarū, cibalem succū trahūt, & primā alimēti digestionē absolunt. Animalis igitur spiritus est uitaliū spiritū illa portio, quæ in cerebro magis depurata fuit, ex quo sentit, & gubernat. q̄ quousq; conueniētiā prosequitur, sanitatē in opibus ostēdit, cum autē deformatus euadit, nocumenta, incommoda siue ægritudines, & læsiones, demonstrat. Vitale præterea flamen quod in reliquis mēbris ducitur, ex quo ramales arteriæ, cum ramis uenarū, æquitāt, & cursant, receptaculorū eleuatione, ignaui sanguinis particulas ad se trahit, unaq; miscet, temperat, & impulsantem sanguinem uertit. Receptaculorū igitur depressione impellente, quocunq; arteriæ attingunt, hunc pulsanter sanguinem impatiunt, quem ad mēbrorū uarietate, & ramulorū dispositionem, uarias, & differentes impressiones, assumere cōpellunt, pulsans itaq; sanguis qui ad renes deuenit, receptaculorū depressione comprimente, a quo las particulas, intus, & extra, impellit. Sed quæ intus penetrant, eo quod inconcauo renum, minutatim, procedunt, necessario se tangūt, simul igitur adhærent, continuato quoq; successore,

particulæ semper maiores fiunt, quousq; cumula-
tæ & ductæ, liquoris formam assumunt, grauedi-
nolæ itaq; factæ, per emulgentes uenas in uessicâ
descendere compelluntur, quæ mingendi uolun-
tatem postea excitant, & in lotiû expurgatæ efflu-
unt. quæ Si secundû quod conuenit, procedunt,
finitatem in corpore seruant, quod si deprauatæ
fuerint, nocumēta, offensiones, incommoda, siue
ægritudines, & læsiones, necessario inducunt. Ex
quo, lotiû, est pulsantis sanguinis illa aquosa por-
tio, quæ receptaculorû depressione, per concaua
loca renû, impulsæ fuit, indeq; in liquorē uersa & in
uessicam coaceruata, mingi consuevit, Aquosæ
uero quæ extra uaporât, finitimas particulas quas
tangunt, rorant. Præpingues tamē, continua rece-
ptaculorû agitatione, eo quod leuē naturâ possi-
dent, segregantur, & sursû circa renes eleuate, p-
racematas exilium ramolorû extremitates impul-
sæ, primæq; tunicæ per spiramenta egressæ in secû-
dam sistunt, ubi continuato successore coaceruā-
tur, tuniceq; mollitudinē extendunt, agitatione
itaq; continua receptaculorû, albescunt, extenuan-
tur, concretæq; fiunt, & adipis formam assumunt.
Pulsans quoq; sanguis, qui p magnos, & firmos,
arteriarû ductus, ad seminaria peruenit, eo quod
ampla spiramenta inuenit, depressione cogente,
intra seminis receptacula, & extra, necessario im-

pellitur, Sed qui intra penetrat, propterea quod liquidus est, uiscosus, & pinguis, agitatione perseverante, semper commiscetur, ex quo albuginem acquirit, & seminis genitalis formam sibi induit. Cumq; seminaria repleta, turgent, & genitalia membra, ut cōuenit, inter se cōiūcta fuerint, ac etiā receptaculorū depressione, semina impulsam pariter conueniunt, aerē tunc, & quicquid, in intermedio, inueniunt, Cum eorū uiscositate, includunt, & retinent, Ex quo, semina intumescunt, retinentur, & ad generationem se dirigunt. Genitale igitur semen, est pulsans ille sanguis, qui intra seminaria impulsus, continua agitatione, in albuginē cōmutatus fuit, indeq; p genitalia membra ad generationē concurrere suevit. qui uero extra seminaria impellitur, receptaculorū depressione, ī uiris, bipartitus vaporat, pars namq; per lata spiramenta genitalis membri, undiq; in aere se eleuat, & dissoluitur, & pars, in extremo eiusdem ducta, a præputio obuiō retinetur, quæ quoniā cū agitatione continua procedit, a quo lo extenuato, in sordes albas euadit. Vbi, sidiu permanferint, eoq; ab uniuersali & regio motu, sordes deficient, leditiosa, & populari agitatione, commouentur, quare inter se, corruptionem agunt, putrescunt, & foetorem acquirunt. Corruptione deniq; perseverante, particulas quas tangunt, inficiunt, &

stimulant, iccirco. Si cū seminibus, in generatio-
ne, commiscantur, & sociali cōuenientia, semina
corrūpunt, & quod inde generatur, turpi foedi-
tate maculant. Pullans autē sanguis, qui in mulie-
ribus, extra seminaria impellitur, tripartitus eua-
dit, nam illa pars, quæ per conuexum matricis af-
cendit, uicinia membra rorat, & inpingat, Et
quæ in eius concavo reludat, propterea quod re-
ceptaculorū de pressione, minutatim, penetrat,
ex quo in parietibus minutatim adhæret, continua
to successore, minutia simul concurrunt, quare,
congregantur, unaq; fiunt, grauāt, descēdunt, &
liquoris formam assumunt, cum uero materia
redundat, liquor extra labitur, qui quoniā uisci-
dus est, & pinguis, continua receptaculorū agita-
tione, in albuginem vertitur, ideoq; pellucet, &
ad saluæ similitudinem effluit. Sed pars quæ ad
uulvæ labra attingit, receptaculorū de pressione
impellente, aquosas particulas, sensim amittit,
quod nullo retinente, extra uaporant, reliquæ ue-
ro per interstitia complicata adhærent, quæ quo-
niā uiscidæ sunt, & pingues, continua agitatione
albescunt, extenuantur, & sordes fiunt. quæ, pro-
pterea quod ab uniuersali & regio motu deficiūt,
populariter agitantur, quare, inter se dissentiunt.
corrumpuntur, acuitatemq; malitiam, & foeto-
rem acquirunt. ideo, quanto plus ibi permanent

santo a maiori corruptione deprauantur, quare,
quoquo attingunt, insitiunt, & stimulant, ideo,
si cum seminibus in generatione concurrunt, &
miscentur, e sociali cōuenientia, semina corrup-
punt, quapropter quod inde generatur, macula
turpissima fœdant. Genitale præterea semen, Si
in seminaria receptacula diu retinetur, eo quod in
meliori essæ deuenire non potest, impetu conti-
nuo in seipso agitato, acuitatem, & malitiam, ne-
cessario in se ipso acquirit, Ex quo uapor inde ele-
uatus, quocūq; attingit, inficit, & lædit. Vnde, ua-
riæ morborū species, in corpore, & in spiritu, eue-
nire consueuerūt, Pulsans item sanguis, qui in glā-
dinosa carnem testiculorū effunditur, eo quod
pertenuissimos arteriarū ramulos ducitur, cum
penuria est, cum uero per anfractus ramulorū ser-
pit, ubi impulsoris uolentia obtunditur, diminu-
ta potestas, pinguedinem generare non potest,
cuius aquosum, nullo repugnante, extra uaporat.
Sed pingue, & uiscidum, eo quod receptaculorū
depressionem impellitur, cum ad racematas exiliū
ramulorū extremitates deuenit, quoniam semper
extenuando procedit, densatur, & sistit, agitatio
neq; perseverante, albescit, & testiculorū substan-
tiam redimit, quapropter, testiculorū caro, glan-
dinosa, pinguis, & alba est, Pulsans rursus sanguis
qui post conceptū ad mammarum spongiosā
carnem

carnem influit, eo quod per largos ductus effunditur, copiose accedit, Et quoniam pascu fractus receptaculorum torquetur, violentiam suam obtundit, quare, aquolas particulas, uiscidas, & pingues, propter ea quod inter duas tunicas retineri non possunt, perlata & firma spiramenta, simul comprimuntur, ad concavaque loca spongiosi, minutatim, concurrunt, ubi simul necessario, se adglomerant, & ordinatim maiores fiunt, continuato itaque successore, semper augescunt, & magis grauant, donec liquoris formam assumunt & descendunt, quare quoniam continua cum agitatione procedunt, albescunt, & redundantes, in album liquorem commutantur, qui postea per mammarum papillas effusus, ut nutriet, infantes ad se allicit, quare, lac est pulsans ille sanguis, qui post conceptum, ad spongiosa loca mammarum ductus, receptaculorum continua agitatione, dealbatus fuit, ideoque per papillas effusus, ut nutriet, infantes ad se allicit. Qui quidem sanguis, cum ad racematas exilium ramulorum extremitates ducitur, eo quod arctissima spiramenta inuenit, tenaciores tunc eius particulae inde egredi non possunt, sistunt igitur, ubi agitatione continua extenuantur, albescunt, & spongiosae carnis, naturam acquirunt. Pulsans etiam sanguis qui in circuitu corporis per carnes cursat, receptaculorum depressione impellente, aquolas particulas ad cutem uaporat, quare

F

si non multæ fuerint, extra egressæ dissoluuntur.
Siquidem copiose concurrunt, quoniã per angu-
stos meatus penetrât, necessario simul cõueniunt,
quare adhærent, & una fiunt, Succedaneq; ua-
pore perseverante, maiores fiunt, donec guttæ
formam accipiunt, undiq; igitur ita multiplicatæ
sudoris purgamentum generant. Ex quo, sudor est
pulsantis sanguinis copiosus uapor, qui recepta-
culorum depresso impellente, ad cutim duc-
tus, & guttatim congregatus, inde fluit. Præpin-
gues uero particulæ cum ad racematas, & molles
extremities, exiliũ ramulorũ ducuntur, recepta-
culorũ depresso cogente per spiramenta pri-
mæ tunicæ facile impelluntur, Sed cum ad secun-
dam attingunt, eo quod angustiores meatus, &
cedentem tunicã inueniunt, ac etiam impulsoris
uiolentiam obtusam sustinent, inter duas tunicas
permanent, ubi agitatione cõtina extenuantur,
densescunt, albæq; fiunt, & in pingui denso com-
mutantur, quarũ quæ ad cutim prope sunt, rece-
ptaculorũ depresso cogente, extra labũtur, cu-
timq; perungunt, & sordidant, ex quo sordes no-
minatæ euadunt. tenaces uero ita depuratæ parti-
culæ, quæ depresso impellente, per erectas ex-
tremities exilium ramulorũ ad cutim eleuantur,
eo quod uilcosæ sunt, aliunde torqueri non pos-
sunt, quare ab aquoso ibi magis extenuatæ, dense

scunt, perseverante itaq; successore, simul adhæ-
rent, & vicissim impellunt, iccirco extra promunt,
in spiramentisq; pilorum formam assumunt, unde ser-
punt, quod quoniam e pingui aliquid servat, flexibiles fiunt,
& pellucet, Sunt itaq; pili pullantis sanguinis ille te-
naces particulae, quæ per erectas extremitates exi-
lium ramulorum ad cutim impelluntur, ubi extenua-
tæ, ad formam orificiorum, promunt, & serpunt.
Hinc pilorum dispositiones pullantis sanguinis mo-
derantiam representant. Pullantis rursum sangui-
nis tenaces particulae, quæ per erectas extremita-
tes ramulorum, ad unguum radices attingunt, ne-
cessario illis adhærent, ubi ab aquoso magis exte-
nuatæ densescunt, duræq; fiunt, & unguis naturam
usurpant, perseverante quoq; successore, una
particula se adglutinant, & ordinatim impellunt,
ex quo extenduntur, & crescunt, ideo circa radi-
ces, albos anfractus, ungues, possident, qui pullan-
tis sanguinis impetum indicant. Et quoniam cum
viscoso e pingui aliquid immistum sustinent, pellu-
cet, & ut in pilis evenit, flammam facile recipiunt,
buliunt, & intumescunt, quod propter e varia pullantis san-
guinis moderantia, per intervalla in unguibus desi-
gnata, varia euenta representant, unde præsentis,
& futuros casus prænotant. Pullantis etiam sanguinis te-
naces particulae, quæ per erectas extremitates ramu-
lorum, ad dentium radices concurrunt, illis necessario

adherent, ubi ab aquoso magis extenuata, cōcre-
ta fiunt, durefcunt, & dentium naturā redimūt,
fucceffore itaq; continuo, pars, partē, impellit,
ex quo dentes elongātur, & crefcūt, quapropter,
& multiplici huius sanguinis apparatu, multipli-
ces effectus, dentibus, contingunt, ideo, dentes,
corporis & animi, iudicia multa, oftendunt, Pul-
fans in fuper fanguis qui intra per offa effunditur,
eo quod receptacula fe dilatare ibi non poffunt,
depreffione impellēte aquofas particulas undiq;
uaporat, finitimas igitur partes q̄s tāgūt, humētes
reddūt. Præpingues uero cōtinua agitatiōe fegre-
gantur, quæ quoniā lenitatē habent, nullibi adhæ-
rent, receptaculorū igitur, depreffione cogente,
ad concaua loca offium minutatim impellūtur.
& quoniā undiq; laterū ibi concurrunt, in medio
neceffario una fe ad glomerant, continuaq; agita-
tione magis in fiffantur, albefcunt, & medullam
redimunt. Quare medulla eft pullantis fanguinis
illa præpīguis portio, quæ receptaculorū depreffione
impellente, intra concauū offis ducta fuit,
continuaq; agitatione dealbata, ac fiffa facta, in
unū glomerata continetur. Tenaces autē particu-
læ quæ per racematas extremitates exilium ramu-
lorū intra per offa ducuntur, eo quod receptacu-
la duro obuio, fe dilatare ultra non poffunt, adhæ-
rent, agitatione igitur continua magis extenuan

tur, concretæ fiunt, albescunt, & ossis naturā usur-
pant. Quarū quæ ad ultimas extremitates deueni-
unt, impetu cogente, ultra ramulos promunt,
unaq; coniunctæ se adglutinant, & cartillaginis
formam assumunt. Succedaneo quoq; humore
perseuerante, particulæ vicatim se impellunt, &
quousq; uiolentia attingit, extenduntur, quare,
cartillaginem accrescunt, quæ, quoniā e pingui
aliquid seruant, pellucet, & lenes euadunt. Ideo
cartillago est pullaris sanguinis illa tenax portio,
quæ ad extremum ossis ducta, densam, lenem, &
pelluentem, factā esse apparet. A quosæ deniq;
particulæ quæ intra ossium iuncturas uaporant,
eo quod facile inde egredi non possunt, Simul cō-
ueniunt, quare, congregantur unaq; fiunt, & in li-
quorem commutantur, qui quidem liquor, quo
niā e uiscoso & pingui aliquid sustinet, pellucet,
& uiscidi humoris effigiem præse fert. At uisci-
dus iste liquor quousq; propriam cōuenientiam
seruat, iuncturarū sanitatē tuetur, cum autem de-
formatus euadit, impedimenta, siue ægritudines,
& lesiones, inducere potestatem habet. Vt igitur
apparet, arteriarū radiculæ, ab omnibus mēbris,
quibus immerlæ sunt, cibalem succum ad se tra-
hunt, quem in pulsantē sanguinē uertunt, secun-
damq; alimenti digestionē perficiunt, quarum
elevatione, & depressione, trahendi, & impellen

di. quocūq; attingunt, uires impartunt, Hinc ce
rebrum, ab oris ragione, a uentriculo, & ab intesti
nis, per neruorū radículas, cibalem succum ad se
trahit, primāq; alimēti digestionem absoluit, Pul
mones etiā, per radículas cordi immerfas, mouē
tur & reficiuntur. Et Iecur per uenarū radículas,
& Fel cum fellificinis, Et Lien cum atrificinis, Re
nes deniq; , & reliqua mēbra, hac eadem ratione
trahunt, & recreantur, quo tamē ordine hæc om
nia fiant, ut mihi deus afflabit, nunc in medium
ducere curabo.

Quomodo cibalis cumuli succus per uena
rum radículas trahitur, indeq; differentes
apparatus acquirit, caput, 13 boupo

ET quoniā, ut apparet, magnus arteriæ trūcus,
per radículas, Iecori immergitur, eleuationis
igitur & depressiōis motū, Iecori, necessario im
partit, unde, per continuas uenas, ulq; ad uentri
culum, & intestina, attingit, quapropter, uenarū
radiculæ, a uentriculo, & Ab intestinis, cibale suc
cum haurint, & in ignauū sanguinē uertunt, non
immerito igitur si has radículas sanguificinas etiā
appello, pulsans itaq; sanguis cum pertenuissimas
arteriarū radículas in iecore diffunditur, particu
larū pondere undiq; circūdatur, ex quo opprimi
tur, & hebescit, quare, oppressa potestas, cum per
uenas ulq; ad extremas radículas ducitur, e longo

intervallo etiam habescit, ideo, uenarū radicu-
læ, magis lente, quam arteriarū, a uentriculo, &
ab intestinis, cibalem succū trahunt, Re igitur ita
se habente, cibalis cumuli succus, peruenarū radi-
culas, lente ducitur, passimq; cum ignauo sangui-
ne cōmiscetur, unde, ordinatim tēperat, rubet, dul-
celcit, & ignauū sāguinis naturā assumit, ac tertiæ
digestionis ordinē sibi induit, perseverāte quoq;
motu, ad maiores uenas minutarī labitur, donec
ad magnū truncū, quē portā dicūt, peruenit, Vn-
de per exiles ramulos distributus, ī Iecore serpit,
cuius aquosæ particulæ, eo quod facile uaporant,
& præpingues quoniā lubricā naturā ducūt, nul-
libi adhærent, receptaculorū igitur eleuatione,
per tenuissimas radículas ad truncū uenæ gibbi
trahuntur, quæ si secūdū quod conuenit, pene-
trant, sanitatē inde permanere oportet, quod Si
deformata fuerit, impedimēta siue ægitudines,
& læsiones, inducere paratæ sunt, Cum igitur ad
truncū deueniunt, per ramos & ramulos diffusæ,
sursum & deorsū concurrūt, Quiquidē rami, pro-
pterea quod cū ramis arteriarū parili conuenien-
tia procedūt, & æquitant, quorū uicinitate nouū
humorē arteriæ semper trahunt, & in pullantem
sanguinem uertunt, ipse uenæ continuum motū
inde exercere conant, quare, uenæ auxilio e sā-
guine onustæ, arteriis subsidium famulantur. Te

naces autem particulae quae relinquuntur, cum ad
angustissimas exiliū ramulorū extremitates pue
niunt, illis necessario adhærent, qui quoniā race
mati procedūt, repleti racemati etiam se offerūt,
ex quo Iecoris substantiā recreant, quæ quidem
particule, quoniā leui agitatione mouētur, a pro
prio colore non degenerant, ideo, Iecur concreti
sanguinis effigiem aperte seruat, Ignauus item lā
guis qui per truncū uenæ, a iecore, ad cor, accedit,
receptaculorū depressione cogente, aquosas par
ticulas ordinatim uaporat, quare, magis densus
passim euadit, cum igitur ad racematas exiliū
ramulorū extremitates deuenit, propterea quod
duas tunicas ibi inuenit, expedite inde egredi nō
potest, sistit igitur, extenuatur, concretusq; fit &
cordis essentiam redimit, qui quoniā densus est,
& grauedinosus, quoquo attingit, replet, quare,
ab im petuli bere se agitari nō permittit, lente igi
tur & quoniā non degenerat, o propriū colorē
etiā seruat, & cor, dēsi sanguinis effigiē custodit.
Ignauus rurſū sanguis qui per radículas cordi im
mersas trahitur, & ad truncū uenæ unicā tunicā
possidentē, in pulmonibus, ducitur, eo quod cum
uitali aura etiam penetrat, semper agitatur, & p mis
cet, quapropter, aquosas particulas semper ua
porat, & amittit, ordinatim ideo dēfescit, & quo
niā uilcosus est, & pinguis, cōtinua agitatione cō
motus

motus, rubeum colorem, cum albedine uariat, & temperat, cum igitur ad racematas exiliū ramulorū extremitates attingit, eo quod tenuissima spiramenta inuenit, sistit, & pulmones recreat. Hinc pulmones leues sunt, mollitudinemq; habent, & e rubeo albescente, colorē possidēt. Ignauus præterea sanguis qui ad renes influit, eo quod receptaculorū depressione impellēte, ab aquoso passim depuratur, magis densus semper euadit, cum uero ad racematas exilium ramulorum extremitates ducitur, facile inde egredere nō potest, retinetur igitur, & renes redimit, ideo densi sanguinis effigiem, renes ostendunt. Ignauus item sanguis qui ad mulieris matricem concurrit, cum redundat, & ad racematas exilium ramulorū extremitates impellitur, eo quod uicinia loca undiq; humorē effūdūt, extenuari ibi nō potest, receptaculorū igitur depressione impellēte, sensim egredere cogitur, quare, menstruū fluorē ad tempus generat, menstruus itaq; fluor, est ignauus ille sanguis, qui per racematas exiliū ramulorū extremitates ad tempus in matrice redundat, unde receptaculorū depressione impellente, temporate effūditur. Quiquidem fluor, Si ut cōuenit, celebratur, sanitatē seruat, Si uero deprauatus fuerit, impedimēta, uel ægritudines, & offensiones, generat. Ignauus deniq; sanguis qui per carnosa loca diffūdatur.

G

eo quod finitimorū elevatione & depressione, ab aquoso, ordinatim depuratur, & densescit, cum ad racematas exilium ramulorum extremitates, depressione cogente, impellitur, expedite inde egredi non potest, ideo residet, & carnis naturā assumit. Quæ quoniā īpetu dālbāte caret, rubeū colorē seruat, ex quo caro nominata est. Vt igitur apparet, caro est ignauus ille sanguis, qui ad racematas exiliū ramulorū extremitates ductus, sine impetu, densus factus, rubeū colorē habet. Quæ, quoniā iuxta uenarū, arteriarū, & neruorū, differentes apparatus, uariat, uarias etiam & differentes species carnis esse oportet.

Quo ordine, cibalis cumuli succus, per sellificinas radículas hauritur, & uarietatem usurpat, caput. 14

FEllis quoq; folliculus, proptereaq; in Iecore residet, arteriarū beneficio quæ in eo mouentur, ipse etiam excitatur, indeq; passim sociatus uires extendit, quousq; ad ultimas radículas peruenit, motu tamē fracto, eo quod folliculus ad quæ arteriæ terminant, densam texturam habet, quæ spiritū adicula obstruit, motūq; frangit, & obtundit, quare, sellificinæ, quoniā e folliculo pendunt, cibalem succum magis remisse sorbillant, quā uenarū radiculæ a iecore extense, alimentū ad se trahunt, quæ propterea quod tenues sunt,

tenuem succū ut recipiant conuenit. Felliſcinæ
itaq; radiculae, e uentriculi fundo, a duodeno, a
ieiuno, & a gracili iſtino, eo quod ibi termināt,
e cibali cumulo, tenuem succū quem attingere
poſſunt, ad ſe trahūt, ingreſſu quoq; continuato,
cibalis ille ſuccus, cū felle, cōmiſcet, quapropter,
uarietate acquirat, & fellis temperamētū aſſume
re incipit, per interualla igitur ductus, maiorem
uarietatem ſemper adauget, quouſq; ad folliculi
amplitudinē peruenit, qui quoniā a deſa textura
undiq; circūdatur, ultra procedere non poteſt,
iccirco ſiſtit, agitatione tamen continua e uallo
receptaculorū, eo quod in amplo loco eſt, magis
libere & fortiter mouetur, quare, magis feruet, &
incenditur, Ideoq; uiridem colorem, amarū ſa-
porem, & igneū acumen, uiſcidus liquor, in folli-
culo, acquirat, quemadmodū in ſerculis tali ordi-
ne paratis, uehementerq; decoctis, magiſtra rerū
experientia aperte docet. Et quoniam e folliculi
denſa textura, & uiſcidi liquoris ineptia, fel, aliun-
de expurgari non permittitur, receptaculorum
depreſſio quæ folliculū undiq; comprimit, p eaſ-
dem radículas illū neceſſario impellit, quapro-
pter, contentū humorē, felliſcinæ radiculae, in in-
teſtinis uomunt, qui cumulo fluenti ordinatim
immiscetur, indeq; in mēbris una labitur, qui Si
ut conuenit, e corpore expellitur, bonā habitudi-

dem expurgatam seruat. Si uero importune cogitur, quoquo attingit, cū potestate sua inficit, maculat, & stimulat, Ex quo cū humorib⁹, uarios apparatus assumit, & uarie humorū species inde procreationē habent, quæ e propriis notis nomina usurpant, Vnde, in corpore, & in spiritibus, nocumentorū siue ægritudinum, & læsionum species differentes, accedunt. Fel igitur, est cibalis cumuli tenuis & uiscidus ille succus, qui in fellis cinis radiculis haustus, & in folliculo uehementer accensus, uiridem colorem, amarū saporem, & igneū acumen, possidet.

Quo scødere, cibalis cumuli succus, per atrificinas radículas allicitur, & uarietatem assumit, caput. 15

Articularū deinceps radiculæ quæ in Liene immerse sunt, propterea quod a radiculis quæ a Iecore trahunt, & Folliculū urgēt, ut membrorū particulatim diuisio indicat, cū numero, tū magnitudine, multo inferiores esse apparent, Ideo motum in Liene magis remissū, quam in Iecore & Folliculo, exercere conuenit, quæ quoniam tenuissimæ sunt, tenuissimū succū recipiūt. Attractionis itaq; ficinæ radiculæ, ex quo cū pigritia mouent, & cibalem succū quem sorbillāt, cū aceto so humore imiscēt, e sociali cōueniētia illū acescere cogūt, Ideo nō pauci sunt, qui acetolum Sa

porem, e uentriculi orificio, usq; ad os, ascēdere,
discernūt, nam atræficinæ radiculae ibi immerse
resident. Parili quoq; ratione, cibalis cumuli suc-
cus, atrū colorē, usurpat, Etenim cū atro humore
commiscetur, leniq; decoctione temperatur, qui
quāto plus ultra procedit, tanto magis per misce-
tur, & maiorem nigredinē acquirit, quæ quidē
radiculae, ab hac propria nota, atræficinæ, nomen
sibi induunt, Ideo ater humor, est cibalis cumuli
tenuis ille succus, qui in atrificinis radiculis hau-
stus, leniq; agitatione moderatus, atrum colorē,
& acetolū saporem, habet, Qui cū per interualla
radicularū serpit, ad maiores ductus passim deue-
nit, quatenus ad truncū accedit, ubi in maiori am-
plitudine inuenitur, & magis solute mouetur, ac
ab aquoso superante semper plus extenuatur, qua-
re densescit, & acetosum saporem ordinatim di-
minuit, ex quo maturatur, & dulcitudinē assumit,
ut Vuarū racemi aperte ostēdunt, in principio. n.
per acerbos acinos, habent, cum uero adolescūt,
particulas dilatant, & saporem ueriāt, quousq; cō-
pleti, maturescunt, & dulcem saporē acquirunt.
Humor igitur, ita commutatus, cum in trunco p-
uenit, receptaculorū eleuatione cogēte, ptenuissi-
mos ramulos distributus, ī Lienē trahitur, in quo
magis extenuatur, & densescit, cumq; ad racema-
tas exiliū ramulorum extremitates deuenit, eo

quod concretus, & densus, factus est, residet, & Lienē redimit. Qui quoniā leniter procedit, a proprio colore non degenerat, quare, atri humoris, & densi, praelentiam, Lien, seruat, qui quoniam ab aquoso, tantū, depuratus euasit, e pingui, & uiscoso, naturam fouet. Quapropter, atræficinæ radiculae cū turgent, receptaculorū deprellsione impellente, acerbū humorem in uētriculo reponūt, quare, cū cibali cumulo commiscetur, quem inficit, & cū humoribus postea societate agit, e quorū cōpositione, cōpoliti colores, & cōmixti sapores, & effectus, eueniūt. humor igitur iste, si u. cōuenit, deducitur, sanitas ide præualet, quod Si difformi opera procedit, impedimenta, siue ægritudines, & læsiones, in corpore, & in spiritu, affert.

De bona, & mala, digestionē, caput. 16

Cibalis deniq; succi, in membris distributio, et impartitio, quæ digestio nominatur, cum secundū quod conuenit, fit, ut mihi uidetur, bonū in particulis perficit, Si uero inconuenienter opatur, malum introducit, quare, ab hac propria nota, bonam, uel malam digestionē, dicere cōuenit.

De bona digestionē, caput. 17

Bona igitur digestio, est cibalis succi, in particulis, conueniens, & bona distributio, in particulis autem conueniens & bona distributio, est, q̄do in magna, magna, portio, cōgruēter apponi

tur, & in parua, parua etiam, simili ratione con-
currit, eo quod, cibus cū manditur, & potus cū
hauritur, una cū saliuā commisceatur, præparatur,
& ad conueniētiā ducitur, quæ quidem saliuā,
a dextra linguæ parte, & a sinistra, eodem cū ordi-
ne effluit, dextra n. saliuā, dextræ partis, & sinistra,
sinistræ regionis alimentū, ut fermentet oportet.
quoniā dextræ partes, sinistris, semper maiores
apparēt, magisq; leues, & magis celeres, in operi-
bus esse uidetur. Ex quo particulæ quæ cū dextra
saluā bene fermentatæ sunt, si in dextris partibus
ductæ fuerint, & quæ cū sinistra, in sinistris produ-
cuntur, eo quod conuenientia undiq; est, placide
recreant, tranquilleq; & bene seruant, Vnde spiri-
tuū commoda eueniunt, quæ bona euenta postea
ad se alliciunt, nam coelitem conuenientia, intrin-
seca, cū extrinsecis conciliat, & una concurrere
cogit. Hinc, homo, alacrem animū, lætum, & ge-
stientem, sine manifesta causa, non unquam se ha-
bere percipit, cui aliquot bonū postea succedit.

De mala digestionē, caput. 12

Mala quoq; digestio, est cibalis succi p parti-
culas incōueniens & mala distributio, Sed
incōueniēs & mala distributio in particulis tunc
fit, cū in parua, magna portio, incongruenter, ap-
ponitur, & in magna, parua, difformi opera, loca-
tur, quoniā particulæ quæ cū dextra saluā ferme

tatae sunt, si in partibus sinistrae regionis transferuntur, eo quod maiores, magisque leues, & celeritate praestantes apparent, comprimuntur, grauatur, & obtunduntur, Angusti praeterea loci, a maioribus locatis extenduntur, subleuantur, & stimulantur, quare, undique discordia concurret, uicissim igitur discrepant, & dissentiunt, importune itaque, & odiose, effectus, inter se ferunt. Particulae rursus quae cum salua sinistrae partis fermentatae sunt, cum index tra perueniunt, eo quod minores, & magis potenter, ac tarditate praestantes inueniuntur, ex omni parte trahuntur, & stimulantur, Maiores etiam loci, supra minores locatos, constringuntur, locatorumque pondere onusti, pigrescunt, Undique igitur dissensio est, quare, inter se male conueniunt, uicissim pugnant, & turbide uiuunt, Hinc spirituum incommoda fiunt, quae mala euenta, postea, ad se trahunt, Coelitem. n. concordia, quae intrinseca, cum extrinsecis, una cogit, ad haec ducit, quapropter, homo, tristem animum, uel infensum, aut iracensum, segne, & inertem, stupidamque mentem, & quodcunque tale est, quod repente & sine manifesta causa, animum inuadit, plerumque se habere deprehendit. Etenim coelestium ducum spiritus, qui in hoc aere circumfusi uoluuntur, a perpetua rerum conuenientia ducti, mistorum omnem generationem tractant, Vnde mineralia custodiunt, Herbarum

barū & arborū naturam, sustinent, animalia dā-
cunt, & homines ad diuersa inclinant, ex quo, Si
generatim quęcunq; in mundo sunt, cū hac per
petua rerū conueniētia, diligenti inuestigatione
inquirantur, procreatorū potestas, quę cōlestiū
ducū relationem secum fert, clara luce emerget,
Ideo, qui sapiens est, ad usum uitę, multa bona p
ficere comprehendit. Vt igitur summam ad in
tentū deueniam, quęadmodū nūminū modera
tor mihi afflabit, a stellis fixis, nūc apire incipiam.

De stellis fixis, caput, 19

STellę quę certis infixę sedibus cōelo inherēt,
Seo quod in interstitio propriū orbis disparilia
loca possident, perpetuo radiorū concursu, uari
as figuras in medio, perpetuo, componunt, quę
quoniam uicatim differunt, uicatim figurarū dif
ferentias in solo generant, cumq; a uirtute solis
& lunę, ducūtur, proprias rerū species, unde pen
dent, per singula multiplicata representant. Ideo
res quę in mundo apparent, harū constellaccio
nū certam relationē ferunt. At stella quę una no
bis apparet, non una fortasse est, quoniā ut experi
entia monstrat, plures esse possunt, nam in tā lon
ga distantia quemadmodū hęc est, multa singula
sub uno angulo uisus comprehendit. Sed unus
angulus rem unam offert, ut aues quę gregatim
uolant, a alōge & prope, id ipsum aperte ostēdūt,

H

quapropter multiformis illas esse, magistra rerū
experiētia inuenit. Minima rursum earū quæ ui
su apparent, terræ magnitudinē decies & octo ui
cit, quarū unaqueq; intra suos radios necessario
terram sustinet, Simul igitur omnes uno concur
su illam glomerant, & in regiones distingūt, qua
re cū aqua & aere, illā diuisā usurpāt, Hinc mine
rarū species differentes permūdi interualla pro
creantur, stirpium quoq; & arborū natura tātam
uarietate germinat, & animalū dissimilitudo pas
sim tāta apparet. Singulorum insup unūquodq;
ex quo proprium corpus habet, quod ab aere &
cœlo undiq; circū datur, ab aere & cœlo undiq;
alterari cōuenit, Experimēto nāq; apparet, quod
ad aeris qualitates Singulorū moderantia semper
uariat, Vnde, effigies, uires, & mores, disparili cō
uenientia passim emergunt, Ex quo, totū indiui
dū corpus cum uniuerso cœlo cōsonat, corporis
igitur uniuscuiusq; appendicula, e cœli partibus
& stellis, dispositiones acquirūt. quapropter nil
in cœlo est, quod in mūdo conueniētē apparatū
non gubernat, Et nil in mundo inueniri potest,
quod e cœli conuenientia nō pendat, in unoquo
q; igitur singulo, eo quod stellarum imperium
subit, quod in toto mūdo est, consonat, beneficia
itaq; coelestes conuenientiæ, bonū temperamētū
ducunt, & quæ maleficas uires habent, malā dis

positionē in subiecto dirigunt. Bonū autē corpo-
ris temperamentū illud est, quod ut conuenit,
particulas format, Et mala dispositio illa est, quæ
ut non conuenit, particulas producit, Particulæ
uero quæ ut conuenit formatæ sunt, alimentū cō-
gruēter trahunt, & cū propinquis decēter parti-
cipant, quare cū finitimis amice concurrunt, trā-
quilleq; & bene uiuunt. tranquille autē & bene
uiuere, a iustitia fit, quæ a bona digestiōe euenire
apparet. At particulæ quæ ut nō cōuenit procrea-
tionem habēt, alimētū incongruenter ad se alli-
ciunt, incongruenterq; cū finitimis illū commu-
nicāt, ex quo uicissim diffētiunt, turbideq; popu-
lariter, & male uiuunt, Sed turbide, populariter,
& male uiuere, ab iniustitia fit, quæ a mala dige-
stione procedere apparet.

De lacteo cingulo, caput, 20

Splendidissimus lactis cingulus qui celū fulgē-
ti candore circuit, ut experientia probat, ad si-
militudinē sui lactis uapores eleuat, & gubernat,
quapropter quādo errone una cū lacte concu-
runt, eorum spiritus una miscent, & componūt,
q̄re cōpositū opus inde fluit, q̄ porbē terrarū iux-
ta locorū uarietate uarios effectus iducere uidet̃.

De sole, caput, 21

Omnibus perspicuū est, quod splendida rota
solis perpetui sui fulgoris affluentia quæ cū

¶ Luminosa in cœlo sunt excellit, a sola itaq; apparitione inter lumina, nomen usurpat, & sol appellatur, quapropter Solis excellentes spiritus qui in rebus effusi continentur, quando supant, eo quod inde alligati pendēt, reliquorū cœlitum spiritus qui in eodem genere procreatorū conueniūt, excellunt, insignes igitur effectus, Regios, siue communes, & uniuersales, dirigunt, quare Solis lumē ex quo uniuersam commotionem excitat, totius generationis author factus est, Hinc differentes calores generat, qui e sociali conuenientia motū sequuntur, unde diei & anni tempora, proprias differentias assumunt, quatuor. n. terminis clauduntur, qui in mundo totidem calores ministrant, & omnem generationem ducunt, Equibus, uer, minutatim calorem accrescit, conceptumq; humorem sensim effundit, uis herbarū germinat, arborum natura frondet, flores erumpūt, fructus promunt, herbescensq; uiriditas apparet, acerbitas pducitur, dulcitus incipit, & animantia ad generationem conueniunt. Æstas calorem cum ardore uomit, siccitatē imprimit, fructus maturat, uiridem & croceū colorem una cū rubeo superare facit, suauem ab insuauī ducit, & per loca umbrosa animantia adgregat. Autumnus paulatim calorem deprimit, siccitatem explicat, herbarum & arborum uires obtundit, Ex quo arboreta, nemo

ra, & sylvas, expoliat, terræ colorem patefacit, & cum dulce, uarios etiam sapores possidet, & animalia uarias regiones querere dirigit. Hyems deniq; magnopere calorem occultat, unde frigus nomen usurpat, humores concipit, & densat, atrum calorem designat, insipidum alit, animaliaq; abscondit, & opprimit. Pariter quoq; ordine diei partes solis opera in quatuor segregat, quoniā illa quæ a solis ortu incipit, & ad meridiem terminat, eo quod sensim calorem adauget, & humores effundit, ueris effigiem expressam reddit. Quæ uero a meridie ad occasum sequitur, ex quo feruorem cumulat, & humores extenuat, æstatis effectus representat. Pars autē quæ ab occasu ad mediæ noctis punctum clauditur, propterea quod calorem diminuit, & siccitatem possidet, autumnī mores assumit. Sed quæ ad mediæ noctis punctū & ad ortum attinet, eo quod calorem occultū sustinet, & humores retinet, hyemis euēta dissimulat. Hæ autē solis cōsideratiōes, ut apparet, ī superficie nostræ regionis occurrūt quæ si cū radiis aliarū stellarū & in superficiebus reliquarū regionū, ac etiā in harū superficierū centris contemplatæ fuerint, aerem tunc, cum aqua & terra, uariatis modis permisceri, illucescet, e dissimili nāq; radiorū occurrence, dissimiliū figurarū cōplexa procreātur, & diuersarū rerū semina inde fiunt, Hinc mine

alia originem ducunt, stirpium natura uaria pul-
lulat, & animalia mouēdi potestaté usurpāt, Ex
quo rutilans Carbunculus cum affluētia sui splen-
didissimi candoris quoniā reliquas gemmas præ-
cellit, solaris imperiū maiestaté obtinet. Auri quo-
q; magnificentia inter metalla propterea quod cū
puritate sui fulgoris, reliqua omnia uincit, cuius
color cum colore Solis etiam conuenit, & quæ
ad usū u te pertinent, auro mediante usurpantur,
Principum preterea ornamenta ab auro dignita-
tem assumūt, spiritus magnifici solis habere, no-
bis aperit. Et Melon, quoniam nobilitate sui odo-
ris, saporisq; excellentia, & magnitudinis præstā-
tia, reliquos herbaceos fructus, longe superat, Spi-
rituum præstantissimi solis esse receptaculum, sa-
tis aperte ostēdit, Ipsum quidē illud eius figura
manifestat, eo quod prominulis quibusdam a pe-
diculo usq; ad umbilicū strigatus apparet, quib⁹
cœlestiū signorū partitionē, quam sol per orbem
suum circueus designat, nobis representat Citria
rursum, spiritus solares manifesto seruant, quoniā
inter arboreos fructus præstare uidētur, nam per-
petuo uirent, reliquos odore superant, aspectuq;
& delectatiōe cæteros etiam Excellūt, Salutare
quoq; præsidium custodiunt, quatuor præterea
naturas differētes, ut sol per anni tempora, dispo-
sire continet. Et ualidissimus Leo, solis flamina ap-

te ducit, eo quod præstantes vires habet, quibus animantia superat. Alacer itē Gallus, qui mira audacia sua cuncta animalia excellit, ac etiam propterea quod cū in cardinibus cœli sol properat, spiritū conuenientia, cantu illum ueneratur, Solis aslecla euadit. Et Homines, eo quod rerū omnium quæ in mundo sunt, principatū usurpant, Spiritus solares continere, aperte ostendūt. Parili quoque sententia inter homines, principis maiestas solis uices gerit. Hoc etiam orator, & disputator, iste namque eloquentia præstat, & ille rationibus excellit, quare, e solis lucerna, pariter, lucē hauriunt. Pullans præterea Sanguis, unde vires in corde sunt, & anelantium Pulmonū maiestas est, Solaris imperii uices gerit, quoniā sicut Sol in mūdo omnia mouet, & ad generationem ducit, ita pullans iste sanguis in corpore operatur, quare in particulis uitam distribuit, & omnem generationem perficit, Corporis etiam pars dextra, proptereaque sinistrā supat, Solarē potestatem exercet, Et Oculus dexter, solis uices gerit, eoque ipse parte sua positus est, & luce, & figura, cū sole cōuenit. Pilorū denique uniusla leges quā sicut radii a pullari sanguine impulsī, proueniunt, Solis affluētiam designat.

De luna, caput, 22

Noctiluca uero luna, quoniā solis accensa radiis fulget, & largum, flumen accepti lumi

nis in terris effundit, ac post solē, coelitem lumina
præcellit, uniuersales. siue Regios, & magnificos
effectus, post solem, assumit, quare, solis emula
facta est, Quequidem ut Sol annum, ad luminis
uarietatem per quadratum impartit, ita mensem,
ipsa in quatuor distinguit, Etenim cū collustrare
incipit, donec semi plena euadit, minutatim lucē
suam accrescit, cum qua mouet, & calorem gene
rat, ac parili conuenientia humorem diffundit,
ex quo ueris effigiem imitatur, Cum uero ap
lius crescit, & orbem suum complet, magis mouet,
maiorēq; calorem accēdit, quare, æstatis imagi
nem explicat, Sed decrescente, quousq; mediū cir
culi formam acquirit, quoniā fulgorē diminuit,
humores etiam qui lucem sequuntur, simili ratio
ne extenuat, & autumnī præsentiam expressam
reddit. Hinc postea, quatenus totam lucē abscon
dit, calorem similiter occultat, & humores oppri
mit, ex quo, brumæ simulacrum offert. diem præ
terea, quemadmodū sol quadripartitum facit, ip
sa lucina etiam per totidem interualla designat.
quoniam cum ab oriēte se eleuat, donec ad coeli
mediū peruenit, maris aquā, & uagos humores,
parili ordine, usq; ad culmen, ducit, Descendente
uero quoad occasum attigit, usq; ad ultimum, ele
uatos, deprimit. Ab Occasu quoq; ad med æ no
ctis punctum circumducta, propterea quod iterū
ascendit

ascendit, quæ depressit, eleuat, & secum trahit, indeq; ad ortum cum descēdit, illa eadem alligata, parili conuenientia, descendere cogit, Eo quod luminolum unūquodq; cum ab ortu ad cæli medium se eleuat, uel a cœli medio ad occasum præcipitat, reflectentes, & reflexos radios, ad pariles angulos, perpetuo extendit, quare, cum ad medium peruenit, reflectentes & reflexi una fiunt, & ab utraq; parte eleuant. Cumq; in occasu est, illi ipsi radii, inter se, maxime distant, pariter ideo ex utraq; parte deprimunt. Ab occasu quoq; ad mediæ noctis punctum similiter ascendit, eo quod inferioris regionis medium est, unde necessario postea ruit, donec ad terminum orientis concurrat. Quapropter, Si ut de sole explanatum est, in luna, diligenter obseruetur, procreatorum occulta potestas quæ inde fluit, facile emerget. Luna igitur ex quo solem æmulatur, margaritarum præstariam usurpat, quare, in signæ mulieris, propria ornamenta esse apparent. Argenti quoq; excellentia, eo quod post aurū Sequitur. Cucurbita etiam, quoniam melonis effigiem dissimulat, & inter herbaceos fructus maxima est, humentes in super uires effundit & aquam uehementer appetit, ex quo, spiritus lunares habere manifestat. Et Persica mala, eo quod post citria, principatum optinent, & ad lunæ formam orbiculata cum quadam ex

cellentia se offerunt, nam præclarum odorem spirant, iucundum saporem emittunt, & humoris copiam effundunt, quæ humentis lunæ uices gerunt. Et Cancer, propterea quod in aquosis locis uitam agit, lunaris quoque figuræ, effigiem representat, & quemadmodum etiam luna per signiferum a solis uia oblique cælum percurrit, ita cancer, semper ad latus procedit, ex quo, lunares spiritus aperte ducit. Cumque Sol mares usurpat, luna mulieres ut habeat cõuenit. illa etiam ipsa lege, Regina, inter mulieres, lunæ maiestatem assumit. Cibus insuper, & potum, cibalemque cumulum, & cibalis cumuli receptacula, eo quod ad cõmunem alimoniam pertinent, lunæ spiritus ducunt. lotium quoque, cum uestica, disponunt, propterea quod humentia loca moderantur. Et pars etiam corporis læua, quoniam dextram sequitur, lunæ uires obtinet. Et sinister oculus, ex quo dextrum sectatur. Lunæ spiritus aperte ducit. Sudorem denique, luna gubernat, quoniam liquor est, & surgentis aquæ similitudinem fert.

De saturno, caput, 23

Horrifera saturni stella, ut experiētia probat, mouendi potestatem, in rebus obrundit, quare, solis calores, & lunæ humores, uehementer oppugnat, iccirco potentissimum imperium regit, quapropter res corrumpit, & destruit, unde,

maleficus author factus est, cuius effectus, Si quē
admodum de sole, & luna, minutatim inuestigen-
tur, secreta potestas quæ in rebus effusa pmanet,
& quæ semper effunditur, inde elucebit. Ideo in-
domitus Adamas, propterea quod Carbūculum,
& gemmas, cum duritie sua frangit, & corrup-
pit, proprioq; nitore, pellucet, & uibrat, cum quo
Margaritam superat, potētissimi saturni, spiritus
ducit. Et Plumbum possidet, quoniam cum mol-
litudine sua, Aurum uincit, & cum pondere pro-
prio, Argētum præcellit, amborum quoq; fulgo-
rem, cum liuiditate, & sorde, oppugnat. Letalis au-
tem cicuta, malefici saturni spiritus effundit, eo-
quod mouendi libertatem aufert. flamina quoq;
& humores, pariter implicat, & glomerat, unde,
calores extinguit, sensus destruit, & uitam peri-
mit, quæ solis imperium ab humano corpore, ue-
hementer expellunt, ac etiam lunæ domicilium,
inde, penitus exterminant. Nux quoq; metel, sa-
turnios spiritus, se habere, manifestat, quoniam
pulsantem sanguinem congelat, ex quo uita exti-
guitur, quæ, Solis, & lunæ, maiestatem extermi-
nant. Terribilis item Draco, huius impii tyrani
spiritus, conducit, cum corporis magnitudine,
tum quoniam uorax est & animantia destruit.
Et Vlula auis, huiusmodi spiritus continere, non
dubium est, propterea quod, solis lucem uehemē

ter odit, in sepulcrisq; & desertis locis, uitam agit,
ululatu quoq; suo, mortem portendit. Impius
etiam Homo qui edacis liuoris rabie stimulatus
in maleficiis semper uigilat, cauteq; homines de-
cipere cōatur, hos teterribos demonas possidere
manifestat. Et quæcunq; facultas in mundo est,
que cū insidiis, nocendi uires habet, huius male-
fici tyrani imperium sequitur. Ad partitionem
tamen hominis, cum hi spiritus concurrunt, atrū
humorem, atriq; humoris receptacula, & quid
quid inde generatur assumunt, quoniam quādo
superat, spiritus tenebrosos effundit, mouendiq;
agilitatem obrundit, quare, calores frenat, refici-
endiq; potestatem excludit, & læuas ægritudines,
ac læsiones, inducere cōsuevit. Dextram insuper
aurem, saturni malitia possidet, eo quod, mali-
tiosi, & fraudulentos, cum summissos oculos, ad
terram inclinant, aures erectas, & intentas, sem-
per dirigunt, & etiam, quoniam dextra, maioris po-
tentia est, in imperioq; solis locata, ut igit cū ocu-
lo competat, tyranice illam usurpat.

De marie, caput, 24

MArtis horribiles ignes, ut magistra rerum ex
perientia ostendit, e radiorum conflictu, hu-
mores, uehementer incendit, ex quo lunæ uires
dissipat, & destruit, quare, lucinæ imperium op-
pugnat, minorem igitur tyranidem exercet, quā

saturnus habet, Cuius uiolentia, Si cum facultate,
solis, & lunæ, ponderetur, & cum aliis etiam con
ferat, ut de sole, & luna, enuclearum est, occulte
uires, in aperto uenient. Lapis itaq; pirites, spiritus
martiales effundit. nam si in manu is acriter astri
ctus fuerit, ut historiæ ferunt, igne adeo euomit,
quod manus illam sustinere non potest. Et Fer
rum, martis imperium sequitur, eo quod in belli
cis instrumentis, principalis materia est Napellus
ité, propterea quod spiritus exurit, humores cor
rumpit, & destruit, quare, uiolenter uitam exter
minat. Et Oleandri arbor, martialia flamina effun
dit, quoniam, spiritus uehementer accendit. Hu
mores comburit, & dissipat, unde uitam cū uio
lentia destruit. Ignis præterea, martis principatū
representat, eo quod animal est, uorax, & terribi
le, nam in conflictu atq; tritu partium generatur,
indeq; uiuit, & crescit, lunæq; humores uehemē
ter oppugnat, dissipat, & exterminat. Parili quo
q; sentētia, Furens homo qui cum impetu irruit,
& nocet, & etiam quodcunq; uiolentum est, ea
dem ratione, martis imperium sequitur. Sed in
partitione corporis humani, Fel, Fellisq; recepta
cula, usurpat, eo quod quando superat, furores, et
cōflictus, in spiritu, & incorpore, excitat, ex quo,
terribilia euenta, & in cursiones cum impetu, eue
niunt. Sinistram deniq; aurem impius maioris oc

cupat, propterea quod, in maleficiis una cum saturno concurrat, ut igitur in domicilio lunæ cum oculo competat, tyranice illam usurpat.

De ioue, caput, 25

Iouis salutaris fulgor, ut experientia probat, moderate, spiritus excitat, unde temperatos calores in corpore procreat, ac felices humores ad usum uitæ ducit, quare, Solis, & lunæ, imperium fouet, maleficiq; saturni tyraniidē oppugnat, Res igitur Salutares quæ in mūdo sunt, custodit, & dirigit, quapropter, Iouis beata facultas, Si cū illa Solis, & lunæ, librata fuerit, & cum aliis etiam conferatur, tum inde mira potestas in apertum ueniet. Ex quo, lassus, quoniam, non solum naturam humanam temperat, & aduersus uirulentorum impressiones illam corroborat, sed uenena animalia etiam interficit. Salutaris Iouis uires effundit. Et stagnum, propterea quod, argenti alborem secum ducit, & mollitudinem auri possidet, metallaq; pulcre dealbat, & decorat, Spiritus benefici iouis, continere, nobis aperit. Di, statim quoq; eo quod mirifice uitam tuetur, & ueneni nocumenta de corpore expellit, flamina Iouis emittere, perspicuum est. Balsamus præterea, ex quo, pulsantem sanguinem mire custodit, uirulentorumq; euenta, ab humano corpore exterminat, cadauera etiā incorrupta seruat, iouis

imperium sequitur. Et unicornis efficacia tam salutaris ut experientia probat, uirulentorum quoniam detrimenta dissoluit, iouis potestatem, aperte ducit. Vir item iustus, & beneficus, huius benefici ducis, uices gerit. Demum quidquid in mundo est, quod bonum cum iustitia perficit, iouis maiestatem representat. Et quoniam, Solis, & lunæ, imperium fouet, ex ignauo sanguine subsidium quod fit, ignauiq; sanguinis receptacula, iecur, carnes, & pinguedinem, Iouis frugalitas assumit.

De uenere, caput, 26

Veneris suauissima lux, ut experientia ostendit, temperiem iouis, & lunæ humorem, insequitur, ideo, calores leniter excitat, & liquores remisse dirigit, ex quo, uitæ iocunditatem affert, & martis furorem lenit, ac temperat. Hinc, quæcunq; lenia, & iucunda sunt, a uenere, suauitatem ducunt, cum sole igitur, & luna. Si ueneris efficacia ponderetur, & cum aliis etiam conferatur, secreta potestas, palā inde emerget, quare, Grata Smaragdus, quoniam margaritarum iucunditatem, & saffiri beatas uires, insequitur, spiritusq; suaues reddit, placidæ ueneris lucem uibrat. Et quoniam, es, argentum, & stagnum, comitatur, placideq; cum illis commiscetur, ueneris domicilium sustinet. Verbenaca etiam, propterea quod,

spiritus, & humores, aduersus uenena roborat, animumq; lenem, & amenum, conciliat, corporaq; delicata reddit, placidæ ueneris, flamina, ministrat. Liliū quoq; eo quod, suauitate odoris, tristem animum delinit, & recreat, naturamq; a ueneno defendit, tranquillæ ueneris, dominium, representat. Et ligustra, quoniam, suauiter spirat, iucundeq; delectant, & uirus asperitatem dissolunt, spiritus beneficæ ueneris, effundunt. Columba insuper, ex quo, mitis est, & iucunde uiuit, ueneris efficaciam, possidet. Tenera quoq; Iuencula, propterea quod, e dulci lacte uescitur, delicateq; uiuit, & læta, per uirentes campos, inter amēnos flores, placide uagatur, ueneris domicilium, representat. Et placida Mulier, ex quo, iocūde ad procreationem concitat, Veneris uicaria, facta est. In partitione uero corporis humani, sensuum delectamenta, assumit, eadē quoq; ratione, semen, & seminaria loca, moderatur.

De mercurio, caput, 27

Mercurii autem facula, eo quod, nunquam a sole longius quam unius signi interuallo discedit, necessario cum affluente luce magni luminaris perpetuo se immiscet, quare, uniuersalē naturam inde trahit, qui quoniam in hoc processu, aliquando orientem uersus progreditur, non unquam ad occalū propendens uagatur, hinc ad septem

Septentrionem se subleuat, aut ad austri plagam
lapsa deprimitur, uaria lineamenta in superficie
circum circa solem designare apparet, uniuersa
lem superficiem usurpat, figuras etiam & colores
differentes, regit, Res quoque furtiuas assumit, quo-
niam ut plurimum occulte uagatur, & abscondi-
tas diuulgat, eo quod tectus radiat, Vnde superfi-
cierum omnium, & multiformis rerum appa-
tus sibi uendicat, artificia tandem, & ingenia quæ-
cunque fiunt, operosa mercurii lux dirigit, quæ
quoniam ad signorum convenientiam, & ad stel-
larum respectum uariant, uariam & instabilem
naturam inde ducit, quod Si ut de sole, & luna, ex-
planatum est, huius convenientia decernatur, ma-
xima naturæ arcana elucebunt, ideo quæcunque gē-
ma est, quæ colorum uarietate, aut cum lineamen-
tis a natura designata apparet, spiritus mercurii na-
tura possidet, Argentum quippe uiuum eo quod
cum auro facile commiscetur, instabilemque natu-
ram ducit, uariis etiam cum ingeniis, ad uarios ef-
fectus paratur, mercurii flamina se habere osten-
dit. Et Polipodium, quoniam in superficie semper
adhæret, ac undique laterum serpit, ex quo uarie effi-
giem adumbrat, humorem præterea per aluum
Soluit, quæ quidem non aliunde nisi a dedala mer-
curii opera perfici possunt, res. n. uariatas & insta-
biles reddit. Edera etiam huic domicilio subiacer.

K

nam ut apparet, e ramulorum & corimborum,
uaro contextu, parietes, ac truncos undequaq;
sepit, mirificeq; uestit, mentem etiam turbat, me-
struum fluorem prouocat, cuius gummi, lotium
excitat, & calculum frangit. Et Simia, ex quo si-
milia membra cum homine possidet, gesticula-
trix etiam scrupulosissima est, quæquidem a sole
mercurius rapit, spiritus mercuriales habere ma-
nifestat. Garulæ quoq; aues quæ humanam uocē
exprimūt, mercurii spiritus, eadem ratione, ma-
nifesto possidēt. Et scenicos homines, eadē lege,
mercurius dirigit. Pictores etiam, scriptores, &
artifices quoscunq;, regit. In partitione autem
corporis humani, totam superficiē, spiritus mer-
curii assumunt, eo quod e neruorum uillis, rami-
lorumq; arteriarum, & uenarum, mirifice cōtex-
ta est. Deniq;, spiritus animales, unde sensus, &
discursus constat, & neruos, quibus uoluntarij
motus perficiuntur, mercurii solertia gubernat,
nam omnis industria quæ ad usum uitæ pertinet,
hinc pendet, quare, manus, pedes, & linguam,
mercurii potestas exercet.

De capite draconis, caput, 28

DRaconis uero caput, propterea quod in si-
gnifero illa pars est, in qua cum erro perue-
nit, ultraue progreditur, a uia solis, septemtrionē
uersus, suos incessus, passim dilatat, & longiuscu-

Los radios, ordinatim extēdēdo procedit, ūde res dilatat, eleuat, longiscit, & auget, ideo quidquid in mundo est, quod talem conuenientiam seruat, ab hac affluentia, potestatem ducit. quapropter, columnarum apparatus usurpat, in altum quoniam se eleuat, & erecta sustinet. Arborum etiam truncos possidet, ex quo subleuati & erecti emittunt. Et arborum ramos dirigit, propterea quod ordinatim se dilant. Eadem ratione, quaecunq; glutinola sunt, gubernat, partes namq; una coniungunt, quare, in rebus accretionem praestant. Parili quoq; sententia, catenas, & ligamenta omnia custodit. Et scala etiam, ex quo, ad altiora, ordinatim, scandere facit. Et erecta pinus, quoniam, procera est, & ut scala adolescit. Et dromedus, propterea quod crura ualde longa possidet, unde passus uehementer extendit. In partitione autē corporis humani, ossa possidet, eo quod membra eleuata sustinet. Ligamenta etiam custodit, propterea quod particulas una coniungit. Frontem praeterea, & una cum naso, supercilia, caput draconis, gubernat, quoniam supra nasi columnam, fundata sunt.

De cauda draconis, caput, 29

DRaconis autem cauda, ex quo, capiti opposita est, oppositas uires, habere conuenit, ideo res ordinati deprimat, extenuat, & diminuit,

K ii

quapropter quidquid in mundo est, quod consi-
miles proprietates ducit, hos spiritus habere ma-
nifestat. Quare, omne putridum, ex quo partes in
eo separantur, ordinatimq; dissoluuntur, diminu-
untur, & extenuantur, cauda draconis gubernat.
Infima etiam, & depressa, quaecunq; sunt, eadem
lege, cauda, imperat. Ideo portæ limen, limina-
ria, & omnia quæ pedibus calcantur, caudæ dra-
conis uices gerunt. Hinc prostrata arbor huiusmo-
di domicilii palam est. Et præcipitium, eo quod
ad ruinam ducit. Et quodcunq; reptile, quoniam
super terram depressus incedit, & serpit. Similiter
animalis cauda, deorsum. n. semper tendit. Et plâ-
tæ pedum, ex quo, nullibi inferius quam ibi ali-
quid deprimi potest. in partitione eadem corpo-
ris humani, sordes, & feces, hi spiritus custodi-
unt, propterea quod, a corruptela deprauate uiles-
cunt.

De stellis fixis & uagis insimul, cap, 30

S Tellæ præterea fixæ ex quo illum ipsum situm
& lumen, perpetuo seruant, illum ipsum effe-
ctum, perpetuo influunt, quare, illam ipsam effi-
giem, in his inferioribus, perpetuo tractant, qui
uero illam ipsam effigiem in rebus perpetuo tra-
ctant, rerum species sunt. Rerum igitur species,
stellæ fixæ, esse apparent, quæ quoniam per singu-
la multiplicata cōstant, per distincta euenta, diffe-

rentias ducunt. At euenta, quoniam in rebus, ab
astra eueniunt, accedentes motores ut habeant,
conuenit, Accedentes autem motores, ut experi
entia docet, uage stelle sunt, perpetuo. n. cursu,
per duodecim signa quæ totum coelum sustinet,
hinc indeue errantes procedunt, ex quo, euenta
in rebus manifesto ducunt, & quoniam uariatis
modis interse, & cum fixis, commiscuntur, uaria
tis modis etiam, singula uariant, & multiplicant,
Vt littere, in uoce, uel inscripto, aperte indicant,
e quarum uariatione, tantorum uerborum speci
es, per singula multiplicata emergunt, quapropter
errantium flamina quando cum fixarum spiriti
bus concurrunt, naturam simul necessario com
ponunt, unde composita potestas in rebus influ
it, quæ uariatis modis multiplicata, Singula mul
tiplicare cōuenit, eo quod, coelitem unumquod
q̃, naturam suam, & uires, cum proprio lumine
sustinet, quam bonam, uel malam, aut bonam &
malam insimul, esse conuenit. Bona igitur uaga,
Si cum bona fixa, uires componit, bonum quem
inuenit, cum suo bono adiungit, quare, compo
situm quod huiusmodi est, bonam naturam, ex
utraq̃ parte, representat, Vt Si cum dulce, dulcē,
quis admiscet, quod inde compositum est, dul
cem saporem habere, inuenit. Quod Si malus
planeta, cum fixa mala, una cōcurrit, malū quod

reperit, cum malo suo, coniungit, ex quo, malum
ex utraque parte, in composito est, ut Si amarum,
cum acerbo, quis componit, quod inde compo-
situm est, miscellum saporem habere discernet.
Benefica rursum uaga, Si cum fixa, malefica, iun-
gitur, eo quod malum inuenit, & sociali conueniē-
tia, malum inde acquirit, quare, bonum & malū
simul inde fluit, Vt Si cum dulce, amarum quis
apponit, & dulci & amaro, miscellaneum sapor-
em, sentiet, Bona rursum uaga magna, Si cum fi-
xa magna & benefica, se adiungit, magnum bo-
num geminat, & influit. Et maleficus erro ma-
gnus, Si cum fixa mala & magna, societate agit,
malitiam duplicat, quam operatur. Ampla uero
benefica uaga, Si cum uasta malefica fixa, coniū-
gitur, magnum bonū, cum magno malo, simul
esse, cogit, coniunctumque inde, una influit. Quod
Si magnus planeta beneficus, cum fixa mala &
pusilla, commercium habet, amplum beneficiū,
cum tenui maleficio, componit, & exercet. Et er-
rans benefica magna, si cū pluribus fixis magnis
& maleficis, componitur, cum bono suo, abun-
dans malum, una torquet, & tractat. Quapro-
pter, Si reliqua ut conuenit, quis alternet, magnā
urbam constituet, eo quod singula designata, in-
de emergent, Vt artificis experientia, nobis apit,
manifesto, si cum eadem forma, ex una materia.

pariles effigies exprimit, ac multiplicat, qui postea, e colorum uarietate, dissimili ordine, singulam, a singula, adumbrat, & populum construit. Ut igitur apparet, errantium natura, quæ perpe- tuo cursu, in rebus influit, quidquid fixæ impra- munt, & procreant, inficit, & uariat, Vnde, inter homines, multiformis, euenta incurrunt, Hinc Foelices alii sunt, & alii, in foelicem uitam ducunt, non nulli, bonum imperfectum, habent, & com- plures, malum cum impedimento, sustinent. Et non pauci uidentur, qui, bonum aliquando, & aliquando, malum tollerant, aut, bonum & ma- lum una sufferunt. Quæquidem omnia, sine propria dispositione particularum, esse non pos- sunt, eo quod, propria dispositio particularum, bonam, uel malam digestionem sustinet, bona autem & mala digestio, ut in prænotatis enuclea- tum est, e cibali succo, aliter, & aliter temperato, euenit, ideo, qua lege, a planetis disponi consue- uit, Ut diuina bonitas mihi afflabit, nunc, ad lucē ducere curabo.

Qua lege, per saliuam, planetæ, digestio- nem gubernant, caput, 31

SAliua, ut apparet, de sublingua oritur, quare, Scum cibo, & potu, necessario, commiscetur, quæ, e uaria planetarum conuenientia, uarios ap- paratus affert, ex quo digestio differentias acqui-

rit, & in particulis, bonum, uel malum, accedit,
Nam si multa est, & a dextra regione linguæ, ma-
gis influit, affluentia magnificenciam, a sole, du-
cit. Siquidem a sinistra, maior copia concurret,
emulantis lunæ, uires exercet. Si uero, saliuā, undi-
q̃, moderate fluit, a ioue, temperantiam possidet.
Quod, Si plusculum dextra pars immittit, capi-
tis draconis Potestatem fert. Sed, Si sinistra hoc
perficit, placidæ ueneris, iucunditatem habet. Et
si dextra aliquando, & aliquando sinistra, paulo
plus, fundit, mercurii solertiam, repræsentat. Sali-
ua autem quæ cum penuria est, Si cum dextra, si-
nistra etiam pariter influit, Saturni malitiam Ser-
uat. Quod Si dextra plusculum exprimit, furentis
martis, uiolentiā ducit. Cumq̃ Sinistra hoc agit,
caudæ draconis, angustias fert.

De potestate sapientis, caput, 32

POSTea quam natura hec ita sunt, uir qui Sapi-
ens est, diuina gratia afflatus, cum discursu, &
artis usu, magnificos effectus, ad usum uitæ, duce-
re comprehendit, eo quod bonum accrescere no-
uit, & malum etiam temperare discernit, quod,
Si nocens tenue est, penitus illud confundere, ani-
maduertit. Hoc autem absurdum & incredibile
esse, complurimi coniciunt, propterea quod,
artis effectus, tante magnificentia est, et tam miri-
ficus apparet, quod nisi quis uiderit, effectū esse
artis,

artis, credere non potest, Nam accensa candelā,
effectus artis est, Si per obscuram noctem, supra
montem aliquem, eleuata manu, transportatur,
fulgentē stellam, per terram ambulare, mirifice
repræsentat. Velifera quoq; & remita naui, inex
pertis, mirabilem auem esse, designat. Et bombar
dæ fulmen, coeleste tonitruum, mirabiliter expri
mit. Scripturæ præterea usus, rerum memoriam
perennem, mirifice seruat. Indomitus etiam ad
amas, nullis ictibus cedit, ars tamen, adamantem,
cum adamante, cogit, & ut uult, illum format. Si
mili ratione ferrum, ac humana ars, ferrum cum
ferro, quoquomodo formare appetit, parat. Hac
eadem norma, coelestia, cum coelestibus, huma
na sapientia, ad usum uitæ ducit, & perficit. qua
propter, frugi & sancti uiri, diuino numine affla
ti, contra coelitem impetum, uariatis modis, ar
matos, nos constituerunt, Sancti namq; diuinas
& sanctas leges, inter homines, duxere, At inge
nio præditi, frugi uiri, scientiarum naturalium, et
artium species diuersas, perscrutati sunt, quibus,
homines, ad usum uitæ, quæcunq; commoda sūt,
inter se pararent, & uicissim benefici forent, ut
omnes, bene meriti, postea euaderent. Eo quod,
beneficius, stellarum bonam affluentiam, & spiri
tus bonos, secum ducit, quos, possidet, mouet, &
influit, quibus, malos temperat, & frenat, quem
L

admodū cum dulcedine , amaror temperatur.
Reus quoq; cum hac eadem lege concurrit, ma-
lam namq; naturam secum trahit , quare aduersa
flamina spirat, quibus beneficos torquet, & depri-
mit, ut de amaritudine apparet, quæ, dulcedinem
inficit, & corrumpit, Socialis namq; conuenien-
tia hoc agit, quare, e sociali conuenientia omnia
procreantur, & ut apparent, fiunt, Hinc, ars, natu-
ram imitatur, ideo, res componit, miscet, & miri-
ficos effectus inde ducit, Eo quod quæ cum sale
miscet, salledinem acquirunt, continuato quoq;
usu, magis salsa fiunt, unde, salluginem postea un-
diq; effundunt. Et quæ cum aceto componit, ace-
tosum saporem usurpant, & profundunt. Cum
melle uero mista, dulcescunt, & dulcissima, inde ef-
ficiuntur. Ita deniq; , beneficarum usus, e sociali
conuenientia, ad prosperitatem ducit, Malefica-
rum quoq; consuetudo, nocumenta, & aduersi-
tates trahit, Ideo, qui fortunam prosperā nactus
est, Si rerum beneficarum, cōsuetudinem tractat,
usu, bonam fortunā suam accrescit. Et qui infœ-
lix natura fuerit, Si rerum maleficarum, familiari-
tatem sequitur, exercitatione, infœlicitatem suā,
aperte adauget, Fausta rursus conditio, Si nocē-
di usum facit, proprio instituto, fortunam suam,
deprimit. Et calamitosus, Si benefaciendi, operā
dabit, incommoda sua, continuo labore, temper

at, eo quod beneficii spiritus, beneficium suum,
cum fixa a qua pender, amice conciliat, beneficii
etenim consensu, ipse intermedius permanet, Et
stella, ex quo multiformis est, suos conformes, &
beneficium suum, benefice, lociat. e rebus igitur
illa quæ cum fixa magis convenit, ab illo benefi-
cio, magis afficitur, & quæ minus congruit, pro
merito, minus complectitur, ideo, beneficus, Si
beneficii meritum, a beneficiario non inuenit, ab
aliis tamen rebus, stellæ subiectis, consonum de-
prehendet. quare, prospera quedam, a re inopina-
ta euenire, per sepe, consueuerunt. At malefici iu-
dicium, cum incommodis, & poenis, a parili con-
uenientia, trahitur, quoniam afflicti animus, pro-
pterea quod, cum spiritibus flammæ guber-
natricis, convenit, uexationem suam, & uexantē,
cum illa, odiose coniungit, illa uero, ex quo, multi-
tudinem & populum formarum sustinet, afflicto-
ris odium, cum illis, participat, Si igitur afflictor,
ab afflicto, danni poenam fugit, supplicium tamē
patraui sceleris, a re conforme, euitare non potest,
Hinc uaria euenta, & mala repente nata, nullo de-
fensore obuiō, inter homines, euenire apparent.
Vnde, Solus homo inter animantia, prosperam
fortunam accrescere, & aduersam, cum operi-
bus temperare, animaduertit, quoniam coelorum
colonias, ut apertum est, per uaria membra loca

tas possidet, quas, cum operibus, excitat, subleuat
& multiplicat, obrundit, deprimat, & extenuat.
Etenim, qui cum iustitia, in rebus agendis, usum
facit, benefici iouis, afflatus excitat, & maleficos
obrundit. Et qui placide, clementer, & tranqui-
le, uitam agit, benefica ueneris, uicarius euadit,
furentiaq; flamina eneruat. Splendidus autem &
magnificus, Solis affluentiam tractat, ex quo, mi-
seria spiritus expellit. Et qui uiuendi alimoniam
copiose parat, affluentis lune spiritus, magnifice
ducit, & maleficos penurie destruit. Simili quoq;
ratione, qui ad ingeniosas res, animum, studiole,
applicat, Solertis mercurii, spiritus perspicaces,
ad se allicit, quare, ignauos, & inertes, conculcat,
& extenuat. Et liuidus, inuidus, & maleuolus, sa-
turni spiritus nequissimos assumit. Indeque, benefi-
cos affligit, & expellit. Ferus item, arrogans, &
infestus, furentis martis, satelles efficitur, ex quo,
placida & laeta flamina, turbat, & corrumpit. Ho-
mo igitur cum suis operibus, stellarum quoscun-
q; spiritus, excitare, & deprimere, potestatem ha-
bet, unde, qui sapiens est, illorum uires, ad usum
uitae, exercere nouit. Quaequidem omnia, Si arti-
culatim, & magis distincte, quis, noscere cupit, mi-
rabiliū naturae humanae, naturalia fundamenta,
nunc discernit, diligenter illa querat, & multa
quae in tenebris occulta iacent, secretaque sunt, ad

usum uitæ profectum ferentes, proprio labore in
ueniet, quod Si dabitur commodum, hæc, & alia,
perficiam, Ex quo, ut conuenit, summo deo, gra
tias ago, & huic operi finem impono. Vnde so
lertes, nunc primum, me duce, ueritatem, ad lu
cem, spectare incipient.

F I N I S.

C V M G R A T I A.

Impressum Venetiis per Bernardinum de
Vianis de Lexona Vercellensem, An
no domini, M.D. XXXXIII.

EXTRA, ITA, CONTINVO

CORPVS HVMANVM, INTVS, ET

CVM PRAELIO, VITAM DVCIT,

CECIS PICTVRA
INGRATA.

Hæc quæ in impressione corrupta
fuere, ita legenda sunt.

- pagina 4, uersu 13, ingressuq.
pagina 7, uersu 22, succum.
pagina 7, uersu 33, e superna regione.
pagina 9, uersu 37, fractam.
pagina 11, uersu 11, nonnunquam.
pagina 11, uersu 18, secum.
pagina 11, uersu 27, facilem.
pagina 14, uersu 37, consumptæ.
pagina 18, uersu 7, inducere.
pagina 23, uersu 29, regione.
pagina 24, uersu 1, hebescit.
pagina 14, uersu 20, deueniunt.
pagina 24, uersu 45, ab impetu libere.
pagina 24, uersu 46, proprium.
pagina 25, uersu 23, temporarie.
pagina 25, uersu 46, loci atas.
pagina 27, uersu 21, uariant.
pagina 28, uersu 19, nonnunquam.
pagina 29, uersu 19, per singula multiplicata.
pagina 34, uersu 23, exterminat.
pagina 36, uersu 16, iucunditatem.
pagina 36, uersu 42, iucunde.
pagina 36, uersu 53, aliquando.
pagina 36, uersu 54, nonnunquam.
pagina 40, uersu 52, coniiciunt.

111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

Previous File No.

Full File No.

3' Hall